

PASI SAUKKONEN

MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN HELSINGISSÄ

Työllisyys, tulot ja asuminen

12

TUTKIMUSKATSAUKSIA 2016

Helsingin kaupunki
Tietokeskus

**TIEDUSTELUT
FÖRFRÅGNINGAR
INQUIRIES**

Pasi Saukkonen, p. - tel. 09 310 36405
etunimi.sukunimi@hel.fi

**JULKAI SIJA
UTGIVARE
PUBLISHER**

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

**OSOITE
ADRESS
ADDRESS**

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarenkatu 18–20 A)
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
(Broholmmsgatan 18–20 A)
P.O.Box 5500, FI-00099 City of Helsinki
Finland (Siltasaarenkatu 18–20 A)

**PUHELIN
TELEFON
TELEPHONE**

09 310 1612

**INTERNET
WWW.HEL.FI/TIETOKESKUS/**

**TILAUKSET, JAKELU
BESTÄLLNINGAR, DISTRIBUTION
ORDERS, DISTRIBUTION**

p. – tel. 09 310 36293
tietokeskus.tilaukset@hel.fi

**TIETOKESKUKSEN KIRJASTO
FAKTACENTRALENS BIBLIOTEK
CITY OF HELSINKI URBAN FACTS LIBRARY**

Siltasaarenkatu 18-20 A
Broholmmsgatan 18-20 A
p. - tel. 358 9 310 36377
tietokeskus.kirjasto@hel.fi

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN HELSINGISSÄ

Työllisyys, tulot ja asuminen

PASI SAUKKONEN

TUTKIMUSKATSAUKSIA
FORSKNINGSRAPPORTER
STUDY REPORTS

2016:12

KÄÄNNÖKSET
ÖVERSÄTTNING
TRANSLATIONS
s. 6–7 Magnus Gräsbeck
s. 44–45 Denlingua Oy

KUVIOT JATAITTO
FIGURER OCH OMBRYTNING
GRAPHS AND LAYOUT
Pirjo Lindfors

KANSI
PÄRM
COVER
Tarja Sundström-Alku
Takakannen kuva:
Visit Helsinki / Niklas Sjöblom

PAINO
TRYCKERI
PRINT
Edita Prima Oy, Helsinki 2016

PAINETTU
ISSN 1455-7266
ISBN 978-952-331-201-2

VERKOSSA
ISSN 1796-7236
ISBN 978-952-331-202-9

SISÄLLYS

Esipuhe	5
Förord	6
Preface	7
Johdanto	9
Keskeiset käsitteet	11
Maahanmuuttajat Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla	13
Maahanmuuttajien työllistyminen	18
Yleiskuva	18
Työllisyystilanteen ajallinen vaihtelu.....	20
Sukupuoli, ikä ja maassaoloaika.....	22
Maahanmuuttajien tulot	26
Keskimääräiset tulot	26
Tulojakauma.....	28
Maahanmuuttajien asuminen	32
Asumisen hallintaperuste	32
Asuntokunnan koko.....	36
Tulosten suhteuttaminen muuhun tutkimukseen	38
Päätelmät	41
Tiivistelmä	43
Resumé	44
Summary	45
Lähteet	46
Liite 1	48
Liite 2	49
Liite 3	50
Liite 4	54
Liite 5	56

ESIPUHE

Tässä tutkimuskatsauksessa käsitellään maahanmuuttajien kotoutumista Helsinkiin. Helsingistä on tullut viimeksi kuluneiden parin vuosikymmenen aikana entistä monietniskempi ja monikulttuurisempi kaupunki. Vuoden 2016 alussa joka seitsemäs helsinkiläinen oli syntyperältään ulkomaalaistaustainen. Valtaosa ulkomaalaistaustaisista on ulkomailla syntyneitä, mutta yhä suurempi osuus on maahanmuuttajien Suomessa syntyneitä lapsia eli niin sanottua maahanmuuton toista sukupolvea, ensimmäisen polven suomalaisia.

Maahanmuuttajat ja heidän lapsensa muodostavat Helsinkiin muutettuaan – tai tänne synnyttyään – kiinteän osan Helsingin väestöä. Täten he ovat mukana kaupungin yleisissä väestön hyvinvointia ja kehitystä koskevissa tilastoissa ja tutkimuksissa. Kuitenkin myös erillinen kotoutumiseen liittyvä seurantatieto on tarpeen. Vaikka maahanmuuttajilla ja heidän lapsillaan on kantaväestön kanssa yhtäläiset oikeudet yhteiskunnan peruspalveluihin, kansainväliset tutkimukset ja kokemukset ovat osoittaneet, että heidän rakenteellisessa, kulttuurisessa, vuorovaikutuksellisessa ja identifioivassa kotoutumisessaan voi olla monenlaisia haasteita. Tutkitun tiedon tarve on korostunut entisestään, kun maahanmuuton määrät ovat kasvaneet ja kotoutumisen poliittinen painoarvo on voimistunut.

Helsingin kaupunki on tunnistanut tarpeen luoda seurantajärjestelmää maahanmuuttajien kotoutumiselle ja kotouttamiselle. Edellinen kotoutumisen seurantaraportti nimeltään Kaiken maailman helsinkiläiset ilmestyi vuonna 2013. Tämä tutkimuskatsaus on jatkoa seurantatyölle. Katsaus tarjoaa tietoa maahanmuuttajien – ja soveltuvin osin heidän lastensa – kotoutumisesta työllistymisen, tulotason ja asumisen näkökulmista. Kotoutumisen osa-alueista näitä pidetään yleisesti tärkeimpinä sekä maahanmuuttajien oman hyvinvoinnin että yhteiskunnan yleisen kehityksen kannalta. Tutkimuksen pääpaino on Helsingissä asuvien maahanmuuttajien kotoutumisen seurannassa, mutta tarkastelu ulottuu joiltain osin myös koko pääkaupunkiseutuun. Helsingin tilannetta ja kehitystä peilataan seudullisesti ja verrataan erityisesti Espooseen ja Vantaalle.

Tutkimuksen aineisto on hankittu Helsingin, Espoon, Vantaan ja Uudenmaan liiton yhteistilauksena Tilastokeskukselta. Kiitokset kaikille yhteistyökumppaneillemme ja erityisen suuri kiitos myös Niklas Mäelle, joka avusti kesällä 2016 erikoistutkija Pasi Saukkosta tilatun aineiston käsittelyssä ja tilastollisessa analyysissä.

Helsingissä, joulukuussa 2016

Katja Vilkama
tutkimuspäällikkö

FÖRORD

Föreliggande forskningsöversikt handlar om invandrades integration i Helsingfors. Under de senaste två årtiondena har Helsingfors blivit en allt mera mångetnisk och mångkulturell stad. I början av år 2016 hade var sjunde helsingforsbo utländsk härkomst. Största delen av dem som har utländsk härkomst är födda utomlands, men en allt större del är finlandfödda barn till invandrare, alias så kallade andra generationens invandrare eller första generationens finländare.

Invandrarna och deras barn bildar då de flyttat till Helsingfors – eller då de fötts här – en solid del av Helsingfors befolkning. Sålunda finns de med i stadens allmänna statistik och forskning om befolkningens välfärd och utveckling. Ändå finns det ett behov av uppföljningsinformation om deras integrering i Finland. Trots att invandrarna och deras barn har samma rättigheter som ursprungsbefolkningen till den samhällsliga basservicen har internationella undersökningar och erfarenheter visat att det kan finnas många slags utmaningar i deras strukturella, kulturella, interaktiva och identifierande integration. Behovet av undersökt information har blivit ännu större än tidigare i och med att invandringsmängderna vuxit och integreringens politiska tyngd har ökat.

Helsingfors stad har identifierat behovet att skapa ett uppföljningssystem för invandrarernas integration. Den senaste uppföljningsrapporten om integrationen vid namn *Kaiken maailman helsinkiläiset* utkom år 2013. Föreliggande forskningsöversikt är en fortsättning på denna uppföljning. Översikten ger fakta om hur invandrarna – och till tillämpliga delar deras barn – integrerats med avseende på sysselsättning, inkomstnivå och boende. Dessa delområden av integreringen anses allmänt vara de viktigaste ur både invandrarernas egen välmågas och samhällsutvecklingens synvinkel. Huvudvikten i undersökningen ligger på att följa hur invandrare bosatta i Helsingfors integreras, men analysen gäller till vissa delar också hela Huvudstadsregionen. Läget i Helsingfors pejlas regionalt och jämförs i synnerhet med Esbo och Vanda.

Materialet för undersökningen har levererats av Statistikcentralen på samfällid beställning av Helsingfors, Esbo och Vanda städer samt Nylands förbund. Stort tack till alla våra samarbetspartners, och ett särskilt tack också till Niklas Mäki, som sommaren 2016 assisterade specialforskare Pasi Saukkonen med att hantera och statistiskt analysera det beställda materialet.

Helsingfors, december 2016

Katja Vilkama
forskningschef

PREFACE

The present study report is about the integration of immigrants in Helsinki. Over the last two decades, Helsinki has increasingly become a multiethnic and multicultural city. In early 2016, every seventh resident in Helsinki had a foreign background. The majority of these people have been born abroad, but a growing proportion are Finland-born children of immigrants, in other words second-generation immigrants or first generation Finns.

Having moved to Helsinki – or having been born here – immigrants and their children form a solid part of Helsinki’s population. Thus, they are included in the city’s general statistics and research on the welfare and development of the population. Nonetheless, there is a need for follow-up information on their integration in Finland. Although immigrants and their children enjoy the same rights as the native population to basic social services, international studies and experience have shown that there may be many kinds of challenges in their structural, cultural, interactive and identifying integration. The need for researched findings has grown even stronger than earlier as the numbers of immigrants have grown and the political weight of integration has increased.

The City of Helsinki has identified the need to create a follow-up system for the integration of immigrants. The latest follow-up report on integration, by the name of *Kaiken maailman helsinkiläiset* appeared in 2013. The present study report is a sequel to this follow-up. The report provides facts on how immigrants and – whenever appropriate – their children have been integrated in terms of employment, income level and housing. These parts of integration are generally regarded as the most important ones both from the angle of immigrants’ wellbeing and that of general social development. The main focus of the study lies on the follow-up of how immigrants living in Helsinki become integrated, but the analysis partly covers the whole Helsinki Metropolitan Area as well. The situation in Helsinki is studied in a regional context, with comparisons to Espoo and Vantaa especially.

The material of the study was delivered by Statistics Finland on common request by the cities of Helsinki, Espoo and Vantaa, and the Helsinki-Uusimaa Regional Council. Many warm thanks to all our collaborators, and special thanks to Niklas Mäki, too, who in summer 2016 assisted Senior Researcher Pasi Saukkonen in handling and statistically analysing the requested material.

Helsinki, December 2016

Katja Vilkama
Research Manager

JOHDANTO

Viimeksi kuluneiden 25 vuoden aikana Suomi on entistä vahvemmin kytkeytynyt kansainväliseen muuttoliikkeeseen. Tämän kehityksen seurauksena ulkomailta syntyneiden määrä ja suhteellinen osuus väestöstä ovat kasvaneet. Muutos näkyy erityisen selvästi pääkaupunkiseudulla ja etenkin Helsingissä, josta on tullut monietninen ja monikulttuurinen kaupunki. (Ks. esim. Helsingin kaupunki 2015.)

Maahanmuuton myötä entistä ajankohtaisemmaksi ja tärkeämmäksi on noussut myös kysymys Suomeen ja Helsinkiin muuttaneiden kotoutumisesta. Kotoutuminen on yleisesti ymmärrettävissä prosessiksi, jossa ulkomailta muuttanut henkilö löytää oman paikkansa uudessa kotimaassaan ja sillä paikkakunnalla, jolla hän asuu. Kotoutumisen edistämistä koskevan lain (1386/2010) mukaan kotoutuminen tarkoittaa Suomessa “maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen”.

Kotoutumisen poliittisen painoarvon kasvaessa sitä koskeva tietotarve on lisääntynyt. Kotoutuminen on laaja-alainen ilmiö, ja se sisältää esimerkiksi rakenteellista kotoutumista, kulttuurista kotoutumista, vuorovaikutuksellista kotoutumista sekä identifioivaa kotoutumista (Heckmann 2005; ks. myös Garcés-Mascareñas & Penninx 2016). Tässä raportissa tarkastellaan nimenomaan maahanmuuttajien rakenteellista kotoutumista.

Rakenteellinen kotoutuminen tarkoittaa yksilöiden ja ryhmien sijoittumista ja osallistumista yhteiskunnan eri sektoreille, osa-alueille ja instituutioihin. Näitä ovat esimerkiksi työmarkkinat ja laajemmin yhteiskunnan taloudelliset rakenteet, opetuksen ja koulutuksen järjestelmät, terveys ja hyvinvointi sekä kansalaisuus ja poliittinen osallistuminen (Heckmann 2005; ks. myös Euroopan komissio 2016, 55–56). OECD:n ja EU:n *Settling In* -raportissa tarkasteltiin kattavasti maahanmuuttajien rakenteellisen kotoutumisen tilaa eri maissa hyödyntämällä eri tilastolähteitä (OECD/Euroopan unioni 2015).

Myös Suomessa on tuotettu tietoa siitä, millä tavalla kotoutumisen prosessit maassamme edistyvät. Tilastokeskuksen *Maahanmuuttajien elämää Suomessa* -teos (Paananen 2005) perustui ensimmäiseen maahanmuuttajien elinoloja käsittelevään tutkimukseen (ks. myös Pohjanpää, Paananen ja Nieminen 2003). Tuomas Martikaisen, Pasi Saukkosen ja Minna Säävälän toimittamaan kirjaan *Muuttajat: kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta* (Martikainen ym. 2013) kerättiin siihenastisia tietoja maahanmuuttajien kotoutumisesta useilla elämän osa-alueilla.

Viime aikoina on julkaistu tutkimuksia ja selvityksiä erityisesti maahanmuuttajien sijoittumisesta työmarkkinoille (esim. Myrskylä & Pyykkönen 2014; Eronen ym. 2014; VATT-työryhmä 2014; Busk ym. 2016), mutta myös esimerkiksi asuinoloja ja terveystilannetta on selvitetty paljon. Tilastokeskuksen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen yhdessä toteuttamassa *Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi* -tutkimuksessa (UTH) tietoja hankittiin ensimmäistä kertaa laajamittaisen haastattelututkimuksen avulla (Nieminen, Sutela & Hannula 2015).

Helsingin kaupunki laati puolestaan vuonna 2013 seurantaraportin *Kaiken maailman helsinkiläiset*, jossa tarkasteltiin maahanmuuttajien sosioekonomista asemaa, palveluita ja elinoloja eri näkökulmista. Raportin yksi osa perustui kaupungin tietokeskuksessa tehtyyn analyysiin maahanmuuttajien työllisyydestä, tulotasosta ja omistusasumisesta Helsingissä vuonna 2010 (Joronen 2013). Kotoutumisen osa-alueista näitä pidetään yleisesti

tärkeimpinä sekä maahanmuuttajien oman hyvinvoinnin että yhteiskunnan yleisen kehityksen kannalta.

Tietojen päivittämiseksi tietokeskus tilasi yhdessä Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan liiton kanssa Tilastokeskukselta aineiston, joka tarjoaa mahdollisuuden tarkastella Suomeen muuttaneiden työllistymistä, tuloja ja asumista vuonna 2014. Käsillä oleva raportti tarjoaa keskeiset tulokset tämän tilastollisen aineiston perusteella tehdyistä ensi tason analyyseistä. Huomio kiinnitetään erityisesti Helsinkiin, mutta jonkin verran tarkastellaan myös pääkaupunkiseutua kokonaisuutena ja verrataan Helsingin tilannetta ja kehitystä Espooseen ja Vantaalle.

Raportin keskeisiä kysymyksiä ovat seuraavat:

- Miltä Helsingissä asuvien ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten (maahanmuuttajien) työllisyys, tulotaso ja asumisolosuhteet näyttävät suhteessa kaupungin suomalaistaustaisiin henkilöihin (kantaväestöön)?
- Onko pääkaupunkiseudun kuntien välillä tässä suhteessa eroja?
- Onko eri taustamaiden tai -alueiden¹ tai eri sukupuolten ja ikäryhmien perusteella havaittavissa eroja maahanmuuttajien välillä?
- Miten maassaoloaika vaikuttaa työllisyyteen, tuloihin ja asumiseen?

Raportin aluksi esitetään keskeisten käsitteiden erittelyn jälkeen yleiskatsaus Helsingin ja laajemmin pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaiseen väestöön, siinä tapahtuneeseen kehitykseen ja maahanmuuttajaväestön sisäisiin rakenteisiin. Tämän jälkeen tarkastellaan maahanmuuttajien työllisyyttä, tuloja ja asumista koskevia tietoja. Erillisessä luvussa verrataan tämän tilastollisen aineiston analyysin tuloksia alan muussa kirjallisuudessa tehtyihin havaintoihin. Selvityksen keskeiset tulokset kokoava päätelmäluku on raportin lopussa.

1 Ks. taustamaiden luokittelu laajempiin kokonaisuuksiin Liite 1; Liite 2.

KESKEISET KÄSITTEET

Raportissa hyödynnetään Tilastokeskuksen vuonna 2012 käyttöön ottamaa syntyperäluokittelua ja sen mukaista käsitteistöä. Syntyperä ja taustamaa määräytyvät henkilön vanhempien syntymävaltiotiedon perusteella. Suomen väestötietojärjestelmään sisältyvät henkilöt voidaan näin ollen jakaa suomalaistaustaisiin ja ulkomaalaistaustaisiin. Suomalaistaustaisia ovat kaikki ne henkilöt, joilla vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa.² Heistä käytetään raportissa myös kantaväestön nimikettä.

Ulkomaalaistaustaisia ovat puolestaan ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.³ Ulkomailla syntyneen henkilön taustamaa on ensisijaisesti biologisen äidin syntymävaltio.⁴ Ulkomaalaistaustaiset jakaantuvat ulkomailla syntyneisiin ja Suomessa syntyneisiin henkilöihin. Tässä raportissa keskitytään ensisijaisesti tarkastelemaan ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia, joita kutsutaan tässä yhteydessä myös maahanmuuttajiksi.

Suomen ja Helsingin kehityksen kannalta on erittäin tärkeätä, että Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset löytävät oman paikkansa yhteiskunnassa (Martikainen & Haikkola 2010). Nämä ihmiset ovat kuitenkin suurimmaksi osaksi iältään vielä hyvin nuoria, joten työllisyystilanteen ja tulotason tilastollinen tarkastelu ei vielä ole mielekästä. Tilanne kuitenkin muuttuu jo lähivuosina sitä mukaa kuin maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvat siirtyvät laajemmin työikäisten joukkoon.

Analyysin työllisyyttä koskevassa osiossa tarkastellaan laajemmin Suomessa asuvien 15–64-vuotiaiden pääasiallista toimintaa, joka kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin (työlliset ja työttömät) ja työvoiman ulkopuolella oleviin (0–14-vuotiaat, opiskelijat ja koululaiset, eläkeläiset, varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat). Luokitus perustuu eri rekistereistä saatuihin tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla.

Työllisyysaste lasketaan 15–64-vuotiaiden työllisten prosentiosuutena samanikäisestä väestöstä. Työttömyysaste on puolestaan työttömien prosentiosuus samanikäisestä työvoimasta eli työllisistä ja työttömistä. Työlliset erotetaan analyysin joissain kohdissa työllisiin palkansajiin ja työllisiin yrittäjiin.

Tulotaso tarkastellaan valtionveronalaisten tulojen perusteella. Nämä tulotiedot on saatu verohallituksen verotietokannasta. Valtionveronalaiset tulot jaetaan tulolähteen mukaan palkkatuloihin, yrittäjätuloihin sekä muihin valtionveronalaisiin tuloihin.⁵ Valtionveronalaisten tuloja eivät kuitenkaan ole kaikki julkiselta sektorilta saadut sosiaaliturva-

2 Lisäksi Suomessa ennen vuotta 1970 syntyneiden henkilöiden, joiden vanhemmista ei ole tietoa, on päätelty olevan suomalaistaustaisia, mikäli he puhuvat äidinkielenään kotimaista kieltä (suomi, ruotsi, saame). Ks. Tilastokeskuksen syntyperä- ja taustamaaluokituksista tarkemmin http://stat.fi/meta/kas/syntypera_ja_ta.html.

3 Ulkomaalaistaustaisia ovat myös ne ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden kummastakaan vanhemmista ei ole tietoa Väestötietojärjestelmässä. Suomessa ennen vuotta 1970 syntyneiden ja äidinkieltään vieraskielisten henkilöiden on päätelty olevan ulkomaalaistaustaisia samoin kuin vuonna 1970 tai sen jälkeen Suomessa syntyneiden henkilöiden, joiden kummastakaan vanhemmista ei ole Väestötietojärjestelmässä tietoa.

4 Jos tieto on vain ulkomailla syntyneestä isästä, on taustamaa isän syntymävaltio. Jos kummankaan vanhemman syntymävaltiosta ei ole tietoa, on taustamaa ulkomailla syntyneiden henkilöiden osalta henkilön oma syntymävaltio. Suomessa syntyneiden henkilöiden, joiden vanhemmista ei ole tietoa ja joiden on päätelty olevan ulkomaalaistaustaisia, taustamaa on tuntematon.

5 Ks. valtionveronalaisten tuloista tarkemmin Tilastokeskuksen kotisivulta http://www.stat.fi/meta/kas/valt_veronal_tu.html.

det, kuten toimeentulotuki.⁶ Tuloluokkiin sijoittumisen tarkastelussa käytetään koko Suomen tuloluokkien perusteella laadittua kvartiililuokitusta.

Työssäkäyntitilaston ja tulo- ja varallisuustilaston lisäksi raportin aineisto perustuu asunnot ja asuinolot -tilastoon. Asumista koskeva tieto on Suomessa rekisteröidystä asuntoväestöstä. Asuntoväestöön kuuluvat väestötietojärjestelmään kirjatut vuoden lopussa varsinaisissa asunnoissa vakinaisesti asuvat henkilöt. Laitoksissa vakinaisesti kirjoilla olevat, asuntoloissa ja ulkomailla asuvat sekä asunnottomat henkilöt eivät kuulu asuntoväestöön.⁷ Asumisen osalta aineisto sisältää tietoja asunnon hallintaperusteesta ja asuntokunnan koosta.

6 Niihin eivät kuulu myöskään julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat, verovapaat korkotulot eivätkä ulkomailta saadut palkkatulot, jos työskentely ulkomailla on kestänyt vähintään puoli vuotta. Kansaneläkelaitoksen maksamista etuuksista verotonta tuloa ovat myös esimerkiksi äitiysavustus, lapsilisä, elatustuki, adoptiotuki, opintotuen asumislisä, opintotuen korkoavustus, koulumatkatuki, lapsikorotus eläkkeensaajalle, ylläpitokorvaus työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, yleinen asumistuki sekä vammaistuet. Ks. tarkemmin <http://www.kela.fi/verotus>.

7 Ks. tarkemmin Tilastokeskuksen määritelmä asuntoväestöstä http://www.stat.fi/meta/kas/as_vaesto.html.

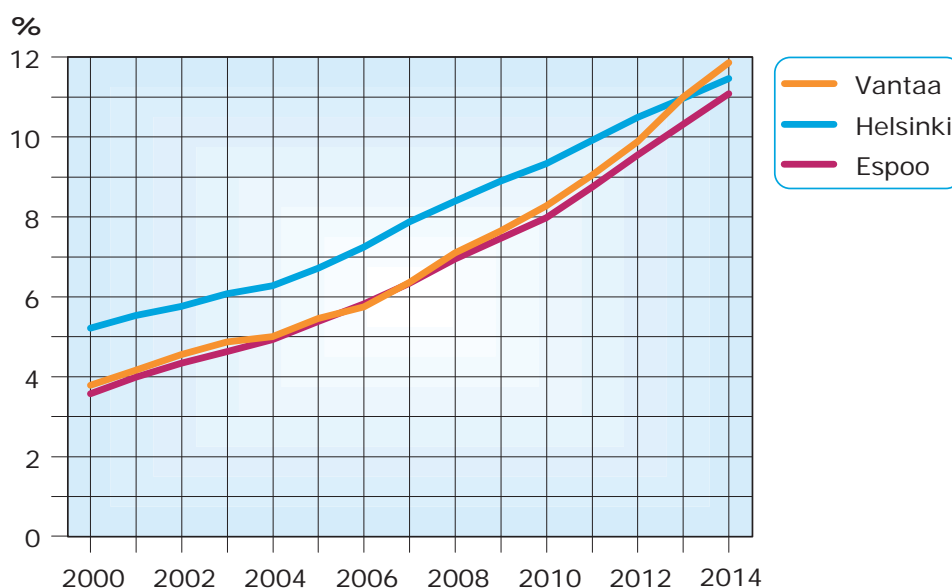
MAAHANMUUTTAJAT HELSINGISSÄ JA PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Vuoden 2014 lopussa Helsingissä asui väestörekisteritietojen perusteella 620 715 henkilöä. Heistä 535 123 oli edellä mainitun määritelmän mukaisesti suomalaistaustaisia ja 85 592 ulkomaalaistaustaisia. Ulkomaalaistaustaisista 71 198 oli ulkomailla syntyneitä ja 14 394 Suomessa syntyneitä. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten eli maahanmuuttajien osuus kaupungin väestöstä oli vuonna 2014 11,5 prosenttia.

Viimeksi kuluneiden 25 vuoden aikana maahanmuuttajien määrä ja osuus väestöstä ovat kasvaneet hyvin paljon, mikä johtuu osittain erittäin alhaisesta lähtötasosta. Vuonna 1990 vain kaksi prosenttia Helsingin väestöstä oli ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia. Kaikkiaan tällaisia henkilöitä oli vajaa yhdeksäntuhatta, ja ylivoimainen osa heistä oli lähtöisin muista Euroopan maista.

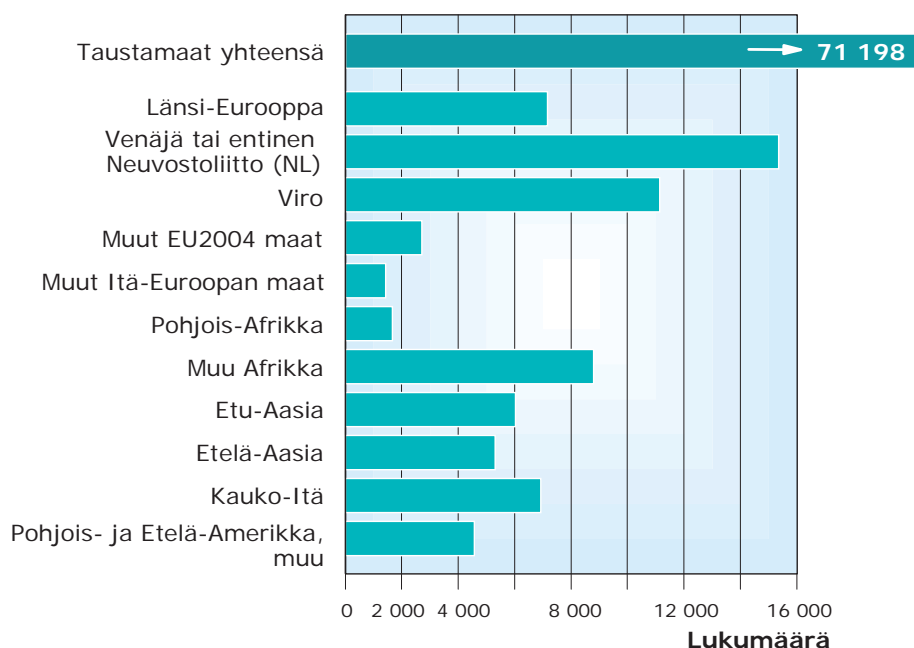
Prosenttiosuus oli vuonna 2014 miltei sama myös Espoossa (11,0 %) ja Vantaalla (11,9). Maahanmuuttajien osuus väestöstä oli pitkään Helsingissä korkeampi kuin näissä naapurikaupungeissa, mutta viime vuosina ne ovat kuroneet eroa kiinni (kuvio 1), ja Vantaa oli mennyt vuoteen 2014 mennessä jopa ohi. Absoluuttisina lukuina tarkasteltuna ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia oli Helsingissä kuitenkin yhä enemmän kuin molemmissa naapurikaupungeissa yhteensä.

Kuvio 1. Maahanmuuttajien osuus kaupungin väestöstä pääkaupunkiseudulla vuosina 2000–2014, %. *Lähde: Tilastokeskus.*

Suomeen ja Helsinkiin on muutettu monista eri maista. Tässä raportissa maahanmuuttajien kotoutumista tarkastellaan osin laajempien maantieteellisten tausta-alueiden, osin suurimpien taustamaaryhmien mukaisesti. Laajemmat maantieteelliset alueet on jaettu kuviossa 2 näkyvällä tavalla, näistä alueista Viro (11 152 henkilöä Helsingissä vuonna 2014) sekä Venäjä/entinen Neuvostoliitto (15 364) on ryhmien suuren koon vuoksi nostettu erilliseen tarkasteluun.⁸

Kuvio 2. Maahanmuuttajat taustamaan tai -alueen mukaan Helsingissä vuonna 2014.
Lähde: Tilastokeskus.

Suurimmat taustamaaryhmät näkyvät puolestaan kuviossa 3. Venäjän tai entisen Neuvostoliiton sekä Viron jälkeen kolmanneksi suurin taustamaa on Somalia (4 564 henkilöä vuonna 2014), ja yhdessä nämä kolme taustamaaryhmää muodostivat vuonna 2014 yli 40 prosenttia kaikista vuoden 2014 Helsingin ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista. Muita suurempia ryhmiä ovat esimerkiksi irakilastaustaiset ja kiinalaistaustaiset, mutta erot muihin kuviossa näkyviin taustamaaryhmiin ovat melko pieniä.⁹

Vuonna 2014 Suomeen muutti 33 351 henkilöä. Noin kolmannes (11 145) oli EU-kansalaisia tai heihin rinnastettavia henkilöitä, jotka olivat rekisteröineet oleskelunsa Suomessa.¹⁰ Muiden maiden kansalaisten osalta perheperusteinen muutto oli yleisin oleskeluluvan saamisen peruste (8 609), seuraavina opiskelu (5 611) ja työ (5 062). Kyseisenä

8 Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro). Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

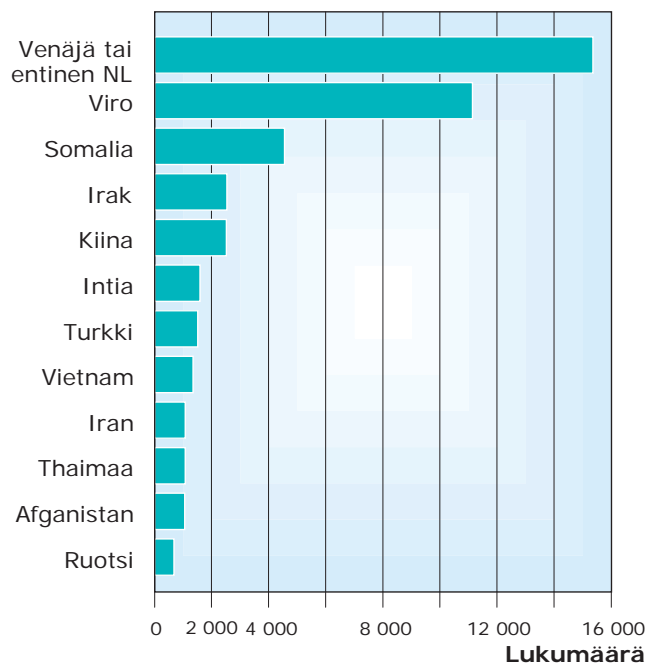
9 Kuviossa esitetyt taustamaaryhmät edustavat suurimpia ryhmiä sillä poikkeuksella, että mukana eivät ole Länsi-Euroopan suurista maista Suomeen muuttaneet maahanmuuttajat. Suurimpien taustamaaryhmien joukkoon kuuluivat määrällisesti myös britannialais-, saksalais-, espanjalais- ja ranskalaistaustaiset, joita oli vuoden 2014 lopussa Helsingissä noin tuhannesta (ranskalais- ja italialaistaustaiset) vajaaseen kahteentuhanteen henkilöön (saksalais- ja britannialaistaustaiset). Euroopan unionin maista tarkempaan taustamaatarkasteluun on siten valittu vain virolais- ja ruotsalaistaustaiset. Kyseiset neljä erillisen tarkastelun ulkopuolelle jäävää taustamaaryhmää muodostavat noin puolet muista länsieurooppalaistaustaisista.

10 Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin, Liechtensteinin, Norjan tai Sveitsin kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa Suomeen. Sellaisen kyseisen maan kansalaisen, joka aikoo jäädä Suomeen yli kolmeksi kuukaudeksi, on kuitenkin rekisteröitävä oleskelunsa.

vuonna oleskeluluvan sai kansainvälisen suojelun perusteella vain 1 346 henkilöä, minkä lisäksi Suomi vastaanotti 1 030 kiintiöpakolaista (Euroopan muuttoliikeverkosto & Maahanmuuttovirasto 2015).¹¹

Kuviossa 3 esitetyt maaryhmät heijastelevat myös erilaisia maahanmuuttoperusteita. Virosta samoin kuin Venäjältä on tultu Suomeen etenkin töihin, perheperusteisesti ja opiskелеmaan, kun taas Irakista, Somaliasta ja Afganistanista on tultu lähinnä turvapaikanhakijoina ja heidän perheenjäseninään. Neuvostoliittotaustaisissa on paljon myös inkerin-suomalaisia paluumuuttajia ja heidän perheenjäseniään.

Kuvio 3. Maahanmuuttajat taustamaan mukaan Helsingissä vuonna 2014.
Lähde: Tilastokeskus.

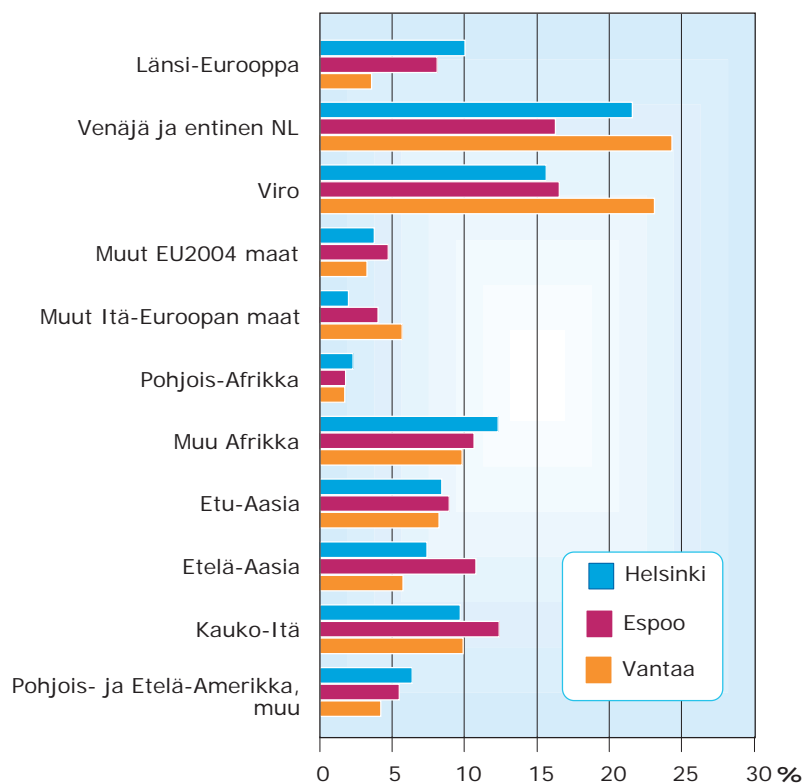

Pääkaupunkiseudun suuret kaupungit muistuttavat ulkomaalaistaustaisten taustamaarakenteen osalta melko paljon toisiaan (kuvio 4). Kaikissa kaupungeissa ne, joilla on taustanaan Venäjä/entinen Neuvostoliitto tai Viro muodostivat vuonna 2014 kaksi suurinta ryhmää. Vantaa poikkeaa kuitenkin Helsingistä ja Espoosta siinä, että virolaistaustaisten sekä Venäjä/entinen Neuvostoliitto-taustaisten osuus kaupungin väestöstä on huomattavan suuri, yhteensä yli 45 prosenttia. Espoossa on puolestaan suhteellisesti ottaen enemmän kiinalais- ja intialaistaustaisia. Vantaalla asui vähemmän Länsi-Eurooppa-taustaisia kuin Espoossa ja Helsingissä.

Kaikkiin kaupunkeihin muutti 2000-luvulla paljon virolaistaustaisia, erityisesti Espooseen ja Vantaalle. Vuosien 2000 ja 2014 välisenä aikana Helsingin virolaistaustaisten määrä kasvoi alle neljästä tuhannesta noin 12 000:een eli kolminkertaistui. Samaan aikaan virolaistaustaisten määrä Espoossa yli kymmenkertaistui vajaaseen viiteentuhanteen ja Vantaalla virolaistaustaisten määrä kasvoi lähes 20-kertaiseksi miltei kuuteentuhanteen. Muutos selittyy suurelta osin maahanmuutolla, mutta mukana on myös pääkaupunkiseudun ja tietenkin myös koko Suomen sisäistä muuttoliikettä (ks. esim. Sjöblom-Immala 2011).

¹¹ Näiden lisäksi Suomeen saapui 276 paluumuuttajaa ja 272 maahanmuuttajaa jollain muulla perusteella.

Kuvio 4. Eri taustamaa- tai -alueryhmiin kuuluvien maahanmuuttajien osuus kaupungin kaikista maahanmuuttajista pääkaupunkiseudulla vuonna 2014.
Lähde: Tilastokeskus.

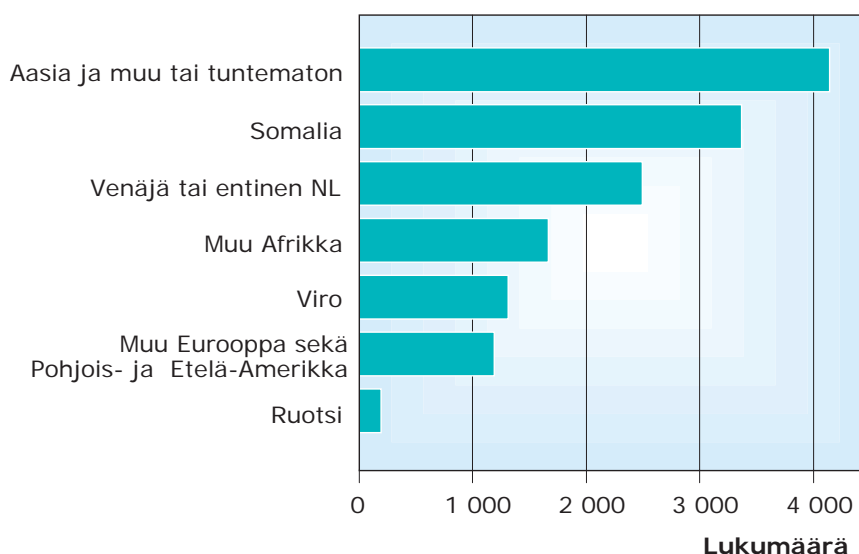

Helsingin maahanmuuttajaväestössä on kutakuinkin yhtä paljon miehiä ja naisia, vuonna 2014 miehiä oli 52 ja naisia 48 prosenttia. Eri taustamaa- ja tausta-alueryhmien sisällä on kuitenkin paikoin suuria eroja sukupuolirakenteessa. Naisia on selvästi enemmän Helsingin thaimaalaistaustaisissa, mutta naisenemmistö on myös ryhmässä, jossa taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto sekä vähemmässä määrin virolaistaustaisilla. Sen sijaan esimerkiksi irakilastaustaisten ja intialaistaustaisten keskuudessa on enemmän miehiä kuin naisia. (Ks. liite 3.)

Helsingin ja myös koko pääkaupunkiseudun maahanmuuttajaväestö koostuu suurimmaksi osaksi työikäisestä väestöstä. Kaikissa kaupungeissa yli 60 prosenttia ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista kuului ikäluokkaan 30–64. Helsingin väestöstä kymmenen prosenttia oli vuonna 2014 työikäisiä maahanmuuttajia. Alle 20-vuotiaiden maahanmuuttajien suhteelliset osuudet kaikista maahanmuuttajista olivat Espoossa ja Vantaalla hieman korkeammat kuin Helsingissä. Yli 65-vuotiaiden osuus taustamaaryhmään kuuluvista oli yli kymmenen prosenttia ainoastaan niillä, joilla taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto. (Ks. liite 3.)

Vuonna 2014 Helsingissä asuneet Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset olivat vielä suurimmaksi osaksi hyvin nuoria. Heistä lähes kolme neljäsosaa (74,2 %) kuului ikäluokkaan 0–14-vuotiaat. Tähän niin sanottuun toiseen sukupolveen kuuluvista henkilöistä miltei 90 prosenttia oli alle 20-vuotiaita. Tilanne on samankaltainen Espoossa ja Vantaalla. Syntyvyyden erot väestöryhmien välillä sekä eri taustamaaryhmien erilainen ikärakenne saavat aikaan esimerkiksi sen, että Suomessa syntyneiden somalialaistaustaisten suhteellinen osuus kaikista toiseen sukupolveen kuuluvista oli Helsingissä vuonna 2014 miltei 29 prosenttia, kun somalialaistaustaisten maahanmuuttajien osuus kaikista maahanmuuttajista oli alle seitsemän prosenttia. Ulkomailla syntyneitä somalialaistaustaisia oli kuitenkin yhä lukumääräisesti enemmän kuin Suomessa syntyneitä somalialaistaustaisia (3 372). (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset Helsingissä taustamaan tai -alueen mukaan vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

Suuri osa Helsingin maahanmuuttajaväestöstä on tullut Suomeen vasta viime vuosina. Vuonna 2014 yli viisitoista vuotta Suomessa asuneiden osuus kaupungin ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista oli noin 29 prosenttia. Korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneiden osuus oli noin 39 prosenttia, Helsingin virolaistaustaisten keskuudessa jopa 52,5 prosenttia. Espoossa ja Vantaalla maahanmuuttajien Suomessa olon lyhyys korostuu vielä enemmän. Näissä kaupungeissa korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneiden virolaistaustaisten osuus kaupungin virolaistaustaisista oli yli 60 prosenttia, Vantaalla jopa kaksi kolmannesta. (Ks. liite 3.)

Tieto Suomeen muuttaneiden koulutuksesta olisi erittäin tärkeä kotoutumisen seurannan kannalta. Suurelta osalta maahanmuuttajista puuttuu valitettavasti tieto ulkomailla suoritetuista tutkinnoista suomalaisessa tutkintorekisterissä.¹² Lähes kuudeltakymmeneltä prosentilta Helsingin vuoden 2014 maahanmuuttajista ei ole koulutustietoa lainkaan. Tämä voi johtua paitsi siitä, että tutkintoa ei ole rekisteröity, myös siitä, että kyseisiltä henkilöiltä puuttuu vähintään suomalaisen keskiasteen koulutus. Tähän tilastolliseen luokkaan kuuluvat ihmiset voivat siis jatkumon ääripäissä olla joko korkeasti koulutettuja tai täysin kouluja käymättömiä henkilöitä, eikä koulutustietoa voi sen vuoksi taustamuuttajana juuri käyttää.¹³ (Ks. liite 3.)

Niiden henkilöiden osalta, joiden koulutustieto on olemassa, voidaan kuitenkin tehdä taustamaa- tai aluekohtaisia havaintoja. Ylemmän korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli vuonna 2014 lähes puolet niillä maahanmuuttajilla, joilla taustamaa on jokin Länsi-Euroopan valtio (pl. Ruotsi), Intia ja Kiina. Sen sijaan korkeintaan keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli noin kaksi kolmasosaa virolaistaustaisilla, EU:n ulkopuolisista Itä-Euroopan maista tulleilla sekä turkkilais-, irakilais- ja iranilaistaustaisilla. Helsingin somalialais- ja afganistanilaistaustaisilla maahanmuuttajilla niistä, joilla koulutustieto oli olemassa, vähiten koulutettujen luokkaan kuului yli seitsemänkymmentä prosenttia.

12 Tutkintorekisteriin sisältyvät tiedot lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa ja korkeakouluissa tutkinnon suorittaneista sekä näyttötutkintona ammatillisen perustutkinnon, ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneista. Ulkomailla suoritetut tutkinnot sisältyvät rekisteriin vain siltä osin, kun niille on haettu tunnustamista Suomessa. Ks. tarkemmin <http://tilastokeskus.fi/meta/til/vkour.html>.

13 Haastatteluihin perustuvan UTH-tutkimuksen mukaan Suomessa asuvista ulkomaalaistaustaisista vajaalla neljänneksellä (24 %) oli korkeintaan ylemmän perusasteen (peruskoulu) tasoinen tutkinto. Toisen asteen ja korkea-asteen tutkintoja oli huomattavasti enemmän kuin mitä tutkintorekisterin perusteella saattoi päätellä. (Sutela & Larja 2015, 32.)

MAAHANMUUTTAJIEN TYÖLLISTYMINEN

Vuonna 2014 Suomessa oli 15–64-vuotiaita henkilöitä noin 3,5 miljoonaa. Heistä työvoimaan kuului Tilastokeskuksen tietojen mukaan hieman yli 2,6 miljoonaa eli noin 75 prosenttia. Työvoiman ulkopuolisista eniten oli eläkeläisiä (8,2 % koko ikäluokasta) sekä opiskelijoita ja koululaisia (11,8 %). Työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta oli 13,9 ja työllisten osuus työvoimasta noin 86 prosenttia.

Helsingissä samaan ikäluokkaan kuuluvia henkilöitä oli 432 986, joista työvoimaan kuului 329 577 eli noin 76 prosenttia. Helsingissä työvoiman ulkopuolella oli eniten opiskelijoita ja koululaisia (11,0 % ikäluokasta). Työttömyysaste oli 11,7 ja työllisten osuus työvoimasta 88,3 prosenttia.

Yleiskuva

Helsingin ulkomailla syntyneiden 15–64-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten (maahanmuuttajien) pääasiallinen toiminta jakautui vuonna 2014 seuraavasti: 48,6 prosenttia kuului työllisiin (työllisyysaste), 16,6 prosenttia työttömiin ja loput hieman yli kolmannes työvoiman ulkopuolelle. Viimeksi mainituista suurin osa (22,7 %) kuului luokkaan ”muut työvoiman ulkopuolella olevat”¹⁴. Tähän luokkaan sisältyvät esimerkiksi kotona lasta hoitavat vanhemmat.

Ero kaupungin saman ikäluokan suomalaistaustaisiin on suuri. Heistä 70,8 prosenttia oli vuonna 2014 työllisiä ja 7,6 prosenttia työttömiä. ”Muita työvoiman ulkopuolella olevia” oli vain 4,8 prosenttia. Sen sijaan suomalaistaustaisista 15–64-vuotiaista vajaa kuusi prosenttia oli eläkkeellä, kun taas kaupungin työikäisistä maahanmuuttajista eläkeläisiä oli vain noin kaksi prosenttia. (Kuvio 6.)

Muun kuin opiskelun tai eläkkeen vuoksi työvoiman ulkopuolella olevien määrä vaihtelee suuresti taustamaittain. Prosenttiosuus on erityisen suuri kaupungin intialaistaustaisten (44,7 %) keskuudessa, mutta yli kolmekymmentä prosenttia myös somaliaalaistaustaisilla (31,6 %) sekä kiinalaistaustaisilla (30,3 %). On oletettavaa, että osa väestötietojärjestelmässä olevista henkilöistä ei asu enää Suomessa. Tämä vääristää suhdelukuja jonkin verran (ks. myös Joronen 2013, 14).¹⁵

Jos tarkastellaan ainoastaan työvoimaan kuuluvia henkilöitä, ero työllisyys- ja työttömyystilanteessa on edelleen suuri kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä (kuvio 7). Helsingin työvoimaan kuuluvista suomalaistaustaisista 83,9 prosenttia oli vuonna 2014 työllisiä palkansaajia, 6,3 prosenttia työllisiä yrittäjiä ja 9,7 prosenttia työttömiä.

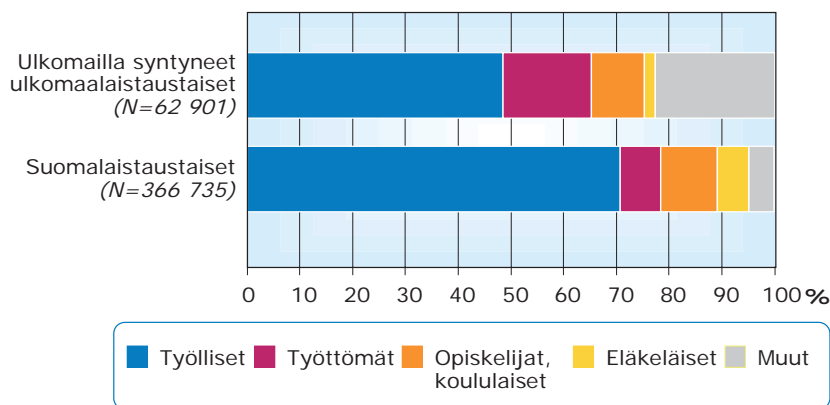
Ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista työttömiä oli noin neljäsosa (25,5 %). Yrittäjiä heistä oli vuonna 2014 suhteellisesti ottaen hieman useampi kuin suomalaistaustaisista, mutta työllisiä palkansaajia oli selvästi vähemmän, noin 67 prosenttia. Kyseisenä

14 Varusmies- tai siviilipalvelusta suorittavat on luokiteltu muista syistä työvoiman ulkopuolella oleviin.

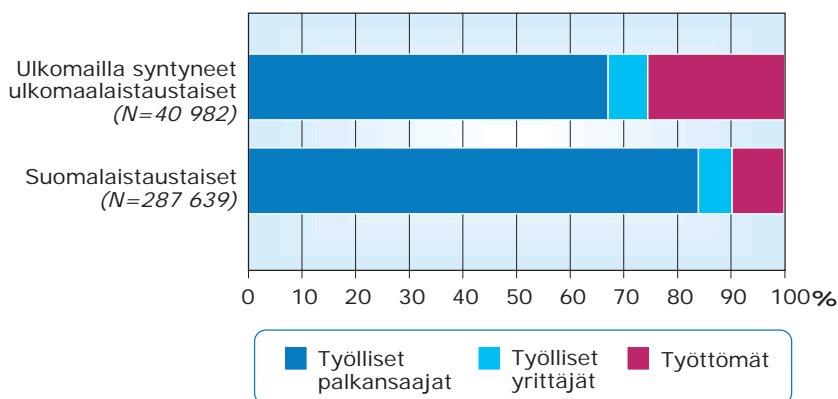
15 Kotikuntalaki (201/1994) uudistettiin vastikään siten, että väestötietojärjestelmään voidaan tehdä merkintä henkilön tietymättömyydestä, mikäli hänen asuinpaikastaan tai oleskeluvasta Suomessa ei saada luotettavaa tietoa. Mikäli tietymättömyydestä ei saada tietoa yhtäjaksoisesti kahden kalenterivuoden aikana, hänet voidaan merkitä vailla kotikuntaa olevaksi. Tällöin kyseinen henkilö ei enää sisältyisi esimerkiksi tässä hyödynnettyihin rekisteripohjaisiin tilastoihin.

vuonna Helsingin työttömistä noin neljännes oli maahanmuuttajia, kun maahanmuuttajien osuus kaupungin väestöstä oli siis alle kaksitoista prosenttia.

Kuvio 6. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien pääasiallinen toiminta Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Kuvio 7. 15–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien pääasiallinen toiminta Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

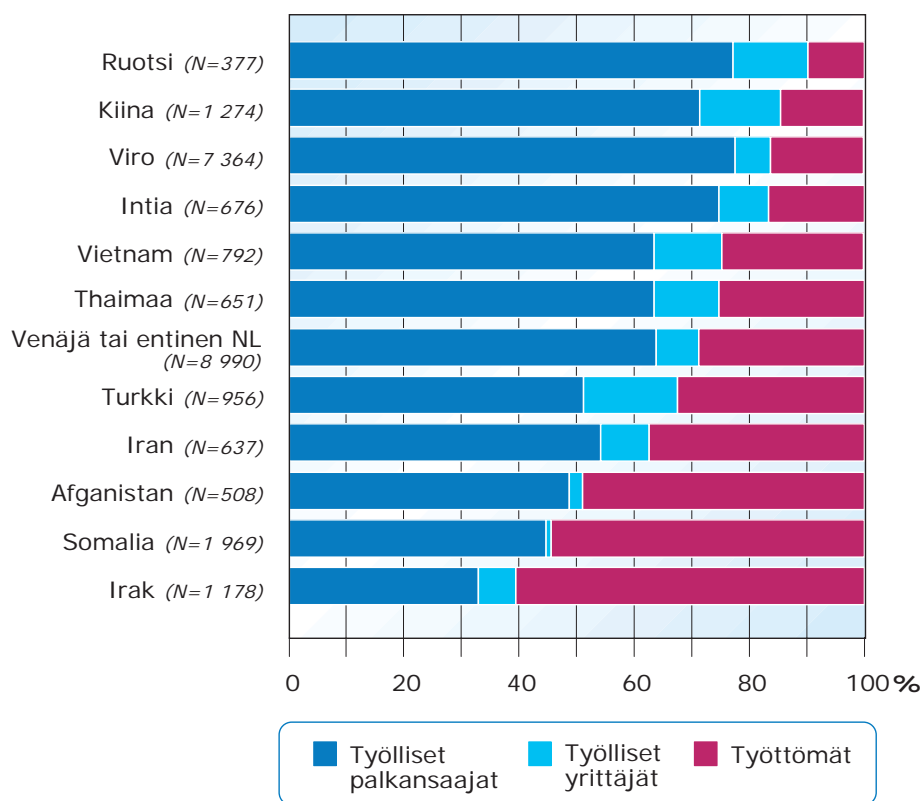
Maahanmuuttajien tarkastelu yhtenä kokonaisuutena ei kuitenkaan tee oikeutta todellisuudelle. Ruotsalaistaustaisten sijoittuminen työmarkkinoille vastaa työttömyysasteen osalta suomalaistaustaisten tilannetta, ja samankaltainen tilanne on myös muilla, joilla taustamaa on jokin muu Länsi-Euroopan valtio. Tilanne on kohtalaisen hyvä myös Helsingin kiinalais-, intialais- ja virolaistaustaisilla, vaikka työttömyysaste onkin hieman korkeampi kuin kantaväestöllä.¹⁶ (Kuvio 8, ks. myös liite 4.)

Suurimmassa taustamaaryhmässä eli niillä, joilla taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, työllisten palkansaajien ja yrittäjien yhteenlaskettu osuus työvoimasta oli vuonna 2014 lähes kaksikymmentä prosenttiyksikköä alempi kuin suomalaistaustaisilla eli 71,3. Turkkilais- ja iranilaistaustaisista työllisiä palkansaajia oli vain noin puolet työvoimaan

¹⁶ Helsingin virolaistaustaisten osalta tarkasteltiin vielä erikseen tilannetta eri kieliryhmittäin. Työvoimaan kuuluvista virolaistaustaisista vironkielisistä työllisiä oli vuonna 2014 Helsingissä noin 84 prosenttia. Virolaistaustaisilla venäjänkielisillä vastaava prosenttiosuus oli vajaa kymmenen prosenttiyksikköä alempi, noin 75 prosenttia. Vuonna 2014 Helsingin kaikkiaan 11 152 virolaistaustaisesta rekisteröidyn äidinkielen osalta vironkielisiä oli selvä enemmistö, 8 975. Venäjänkielisiä oli 1973, loput suomenkielisiä ja pieni määrä sellaisia, joilla oli jokin muu rekisteröity äidinkieli.

kuuluvista, mutta molemmissa taustamaaryhmissä, etenkin turkkilaistaustaisten keskuudessa, on melko paljon yrittäjyyttä. Huonompi tilanne oli Helsingin afganistanilais-, irakilais- ja somaliaistaustaisilla, joilla työttömyys oli erittäin yleistä. Esimerkiksi työvoimaan kuuluneista irakilaistaustaisista yli 60 prosenttia oli työttömänä vuonna 2014.

Kuvio 8. 15–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta Helsingissä taustamaan mukaan vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Työllisyystilanteen ajallinen vaihtelu

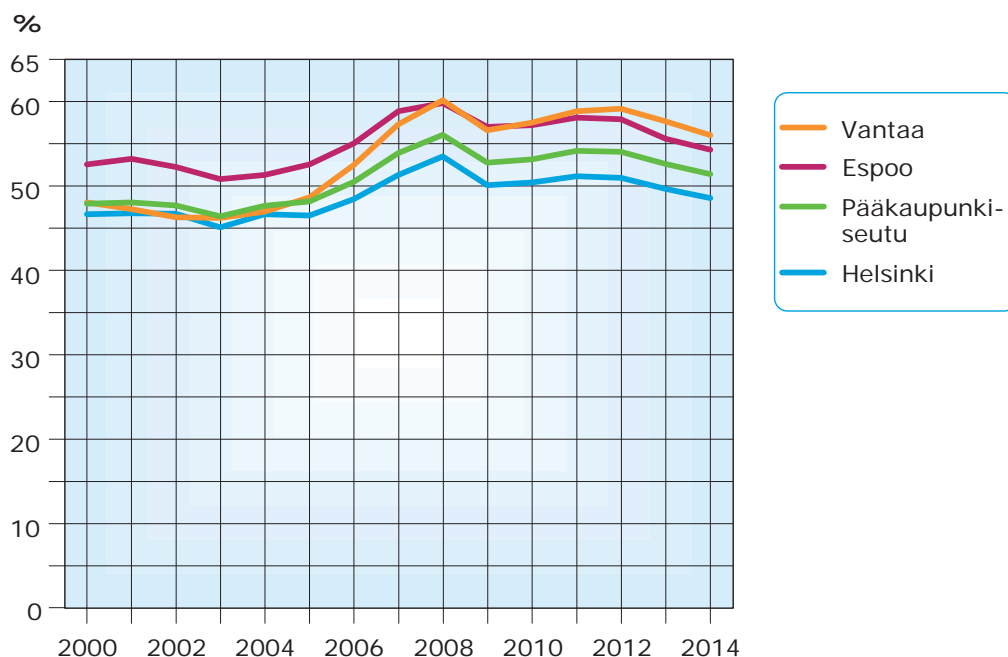
Maahanmuuttajien työllisyyden kokonaiskuva on pääkaupunkiseudulla samansuuntainen kuin Helsingissä (kuvio 9). Vuonna 2014 Helsingissä oli kuitenkin sekä matalampi työllisyysaste että korkeampi työttömyysaste kuin Espoossa ja Vantaalla. Espoossa on vuosien 2000–2014 välisenä aikana ollut yleensä paras maahanmuuttajien työllisyysaste sekä alin työttömyysaste. Maahanmuuttajien työllisyystilanne parani kuitenkin Vantaalla etenkin vuosien 2004 ja 2008 välisenä aikana, ja työllisyysaste on viime vuosina ollut siellä myös Espoon vastaavaa lukua hieman korkeampi.

Vantaan virolaistaustaisilla ja venäläistaustaisilla¹⁷ on kautta linjan ollut parempi työllisyystilanne kuin Helsingin vastaavilla ryhmillä. Vantaan työllisyyslukuihin vaikuttaa myös se, että niiden ulkomaalaistaustaisten ulkomailla syntyneiden, joiden pääasiallinen toiminta on ollut luokassa ”Muusta syystä työvoiman ulkopuolella”, on laskenut selvästi enem-

¹⁷ Aikasarjatarcastelussa taustamaa on muusta tarkastelusta poiketen ulkomailla syntyneen ulkomaalaistaustaisen henkilön syntymävaltio. Määrälliset erot suhteessa siihen, että taustamaa on henkilön vanhempien (ensisijaisesti äidin) syntymävaltio, ovat pieniä.

män kuin Espoossa ja Helsingissä. Vuonna 2014 tähän kategoriaan luokiteltiin kaikista maahanmuuttajista Vantaalla ”vain” 12 prosenttia (Espoossa noin 17 ja Helsingissä noin 20 prosenttia). Syitä tähän kehitykseen ja eroihin pääkaupunkiseudun sisällä ei voitu selvittää tässä yhteydessä.

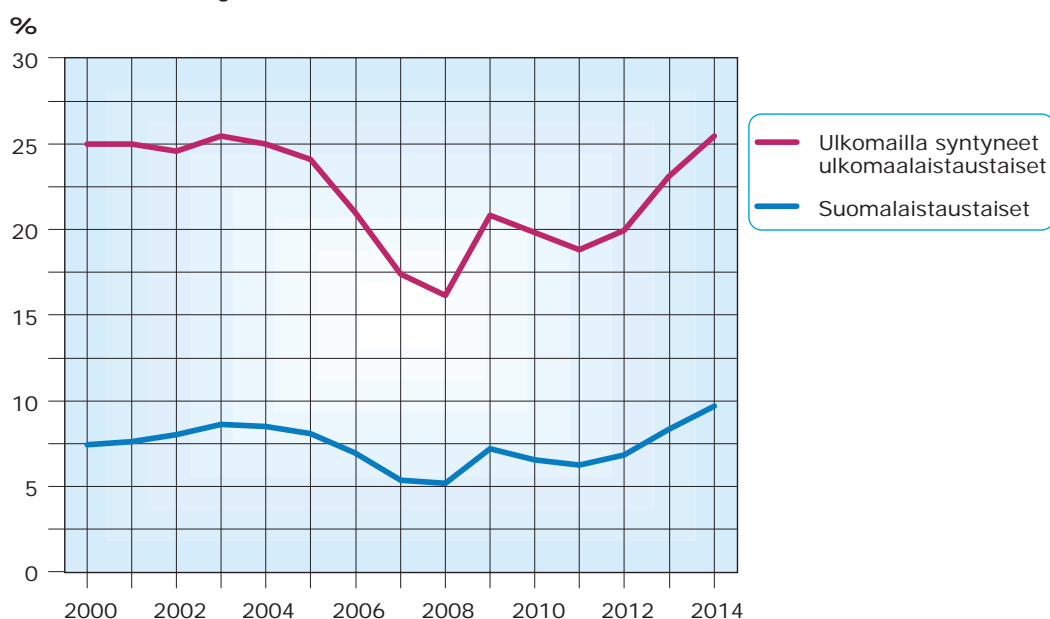
Kuvio 9. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien työllisyysaste pääkaupunkiseudulla vuosina 2000–2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Tilanne työmarkkinoilla on seurannut taloudellista suhdannekehitystä siten, että 2000-luvun ensimmäisinä vuosina työllisyystilanne on parantunut. Vuodesta 2008 lähtien eli kansainvälisen finanssikriisin puhkeamisen jälkeen kehitys on puolestaan ollut heikompaa. Muutos näkyy korostuneemmin työttömyyslukuissa (kuvio 10). Kun työttömyyden kehitystä vuosisadan vaihteen jälkeen verrataan Helsingin suomalaistaustaisten ja ulkomailta syntyneiden ulkomaalaistaustaisten välillä, huomataan, että maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla on reagoinut suhdannevaihteluihin kantäväestöä voimakkaammin.

Samassa yhteydessä on syytä huomioida, että tiedot perustuvat kunakin vuotena väestötietojärjestelmässä olevien henkilöiden tilanteeseen. Vuosien 2000 ja 2014 välisenä aikana ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrä Helsingissä on kasvanut noin 30 000:sta yli 70 000:een. Talouden vetäessä Suomeen on muuttanut ihmisiä työn perässä, mikä on parantunut kaikkien Helsingissä asuvien maahanmuuttajien työllisyyslukuja. Vastaavasti talouden hiipuessa viime vuosina on oletettavaa, että osa työperäisesti Suomeen muuttaneista on muuttanut takaisin lähtömaahansa tai jonnekin muualle. Työllisyys- ja työttömyyslukujen vuosittainen vaihtelu ei siten suoraan kerro maassa jo olevien ja sinne jäävien maahanmuuttajien työmarkkinatilanteen kehityksestä. Tästä syystä näitä lukuja on myös vaikea pitää suorina indikaattoreina kotouttamispolitiikan onnistumisesta tai epäonnistumisesta.

Kuvio 10. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien työttömyysaste Helsingissä vuosina 2000–2014. Lähde: Tilastokeskus.

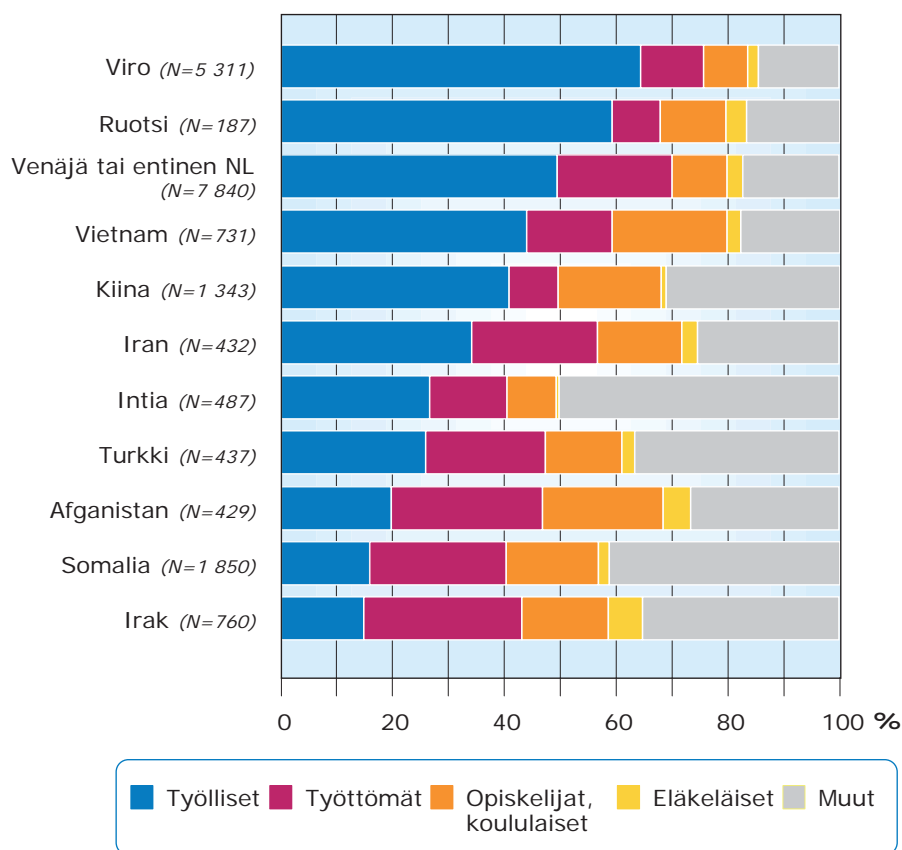
Sukupuoli, ikä ja maassaoloaika

Ulkomaalaistaustaisten pääasiallisessa toiminnassa on suuria eroja myös sukupuolten välillä (kuvio 11). Helsingin 15–64-vuotiaita maahanmuuttajia kokonaisuutena tarkasteltaessa miehistä 51,5 prosenttia ja naisista 45,3 prosenttia oli vuonna 2014 työllisiä. Työttömien osuus oli kuitenkin molemmilla sukupuolilla suurin piirtein sama. Sen sijaan naisia oli selvästi enemmän työvoiman ulkopuolella, osa heistä opiskelemissa, mutta etenkin muusta syystä työvoiman ulkopuolella. On oletettavaa, että viimeksi mainituista suuri osa oli tällöin kotiäitinä. Tämän oletuksen puolesta puhuu se, että ero sukupuolten välillä on erityisen suuri monissa länsimaiden ulkopuolelta tulneiden ulkomaalaistaustaisten ryhmissä. Somalialaistaustaisista miehistä työvoiman ulkopuolella muun syyn kuin opiskelun tai eläkkeellä olon vuoksi oli noin 23 prosenttia, kun taas vastaava prosenttiosuus oli naisilla yli 41 prosenttia. Intialaistaustaisista tähän kategoriaan sijoittui noin puolet kaikista naisista. On tosin jälleen huomioitava, että osa heistä ei todennäköisesti enää ole Suomessa.

Jos tarkastellaan pelkästään työvoimaa, ero miesten ja naisten välillä on kokonaisuutena tarkastellen pieni: ulkomaalaistaustaisista ulkomailla syntyneistä miehistä 24,5 ja naisista 26,7 prosenttia oli työttömänä vuonna 2014. Kaupungin suomalaistaustaisten keskuudessa naisten työllisyystilanne oli puolestaan miehiä parempi, naisten työttömyysaste oli noin kahdeksan prosenttia, miesten 11,6. (Kuviot 12 ja 13.)

Taustamaaryhmien välillä on kuitenkin jälleen suuria eroja. Virolaistaustaisilla naisilla oli alempi työttömyysprosentti vuonna 2014 kuin saman taustamaaryhmän miehillä. Sukupuolten välinen ero niillä, joilla taustamaa oli Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, oli pieni. Kolmanneksi suurimmassa taustamaaryhmässä eli somalialaistaustaisilla naisten työttömyysaste oli kymmenen prosenttiyksikköä miesten vastaavaa lukua korkeampi. Myös turkkilais- ja afganistanilaistaustaisilla naisten työttömyys oli selvästi miehiä yleisempää, vaikka miehilläkin oli huono työllisyystilanne. Intialaistaustaisten tilanne on erikoinen: miehillä on jopa alempi työttömyysaste kuin Helsingin suomalaistaustaisilla miehillä, mutta intialaistaustaisista naisista työttömänä oli vuonna 2014 yli kolmannes.

Kuvio 11. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajanaisten pääasiallinen toiminta Helsingissä vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

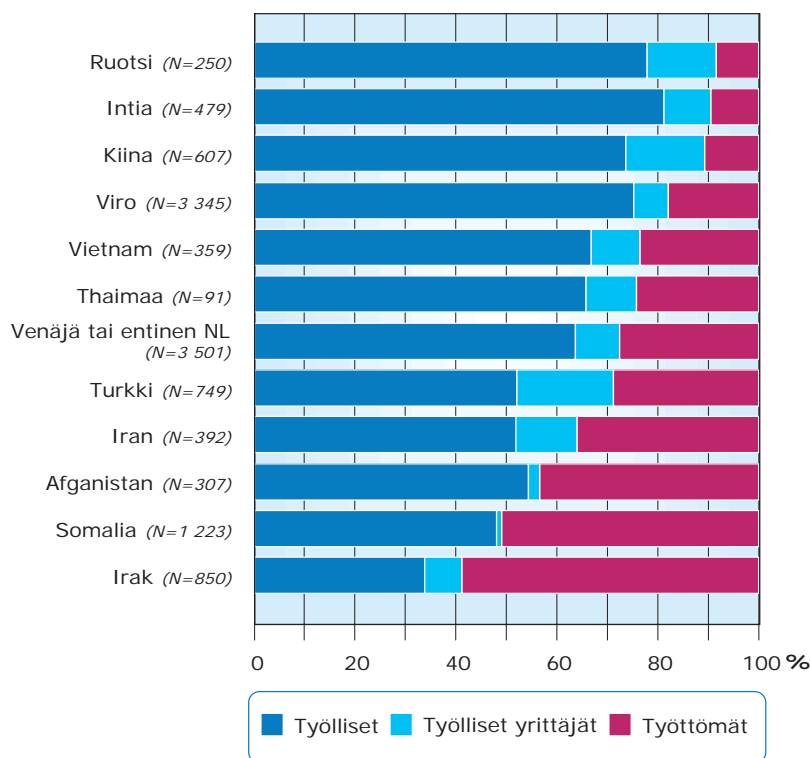

Ikäluokittain tarkasteltuna näyttää siltä, että nuoremmilla menee jonkin verran paremmin kuin vanhemmilla työkäisillä (kuviokuva 14). Vaikka 30–64-vuotiaiden työllisyysaste oli vuonna 2014 jonkin verran parempi, myös työttömyys oli heillä yleisempää kuin Helsingin ulkomailla syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla 20–29-vuotiailla. Eroja syntyy tosin myös siitä, että nuorempaan ikäluokkaan kuuluu enemmän opiskelijoita. Vanhemmassa ikäluokassa oli puolestaan suhteellisesti ottaen enemmän yrittäjiä. Nuorempien ikäluokkien parempi tilanne näkyi miltei kaikissa suurimmissa taustamaaryhmissä, etenkin pääkaupunkiseudun vietnamilais-, afganistanilais- ja somalialaistaustaisilla. Nuorten vietnamilaistaustaisten työttömyysaste ei ollut juuri sen korkeampi kuin Helsingin suomalaistaustaisilla.

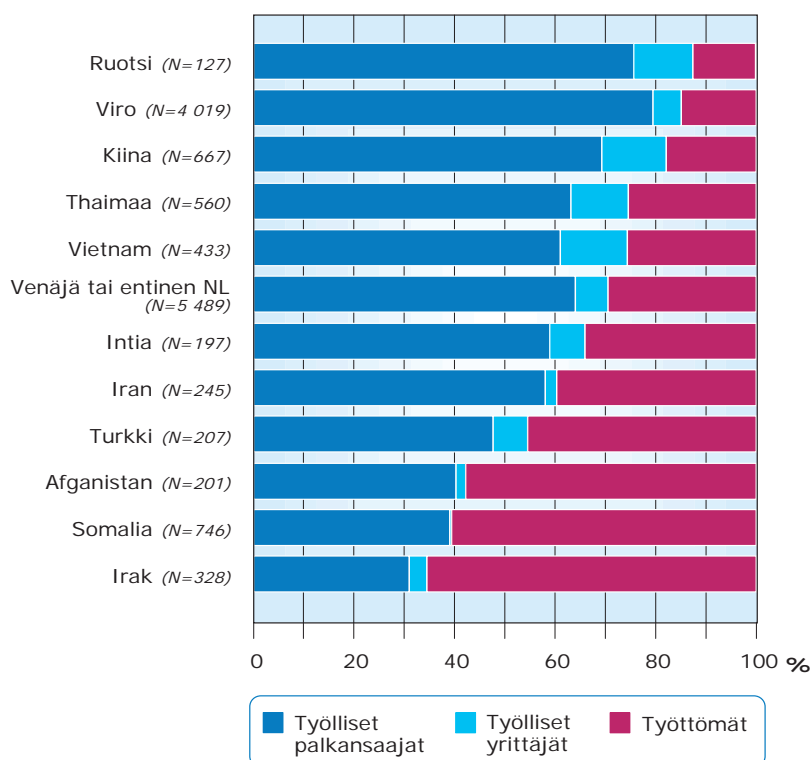
Maassaoloajalla on suotuisa vaikutus työllisyystilanteeseen (kuviokuva 15). Yli viisitoista vuotta Suomessa asuneista 15–64-vuotiaista maahanmuuttajista 54,8 prosenttia oli Helsingissä vuonna 2014 työllistyneenä, kun taas korkeintaan viisi vuotta maassa olleilla vastaava prosenttiosuus oli 46,1. Kokonaistilanteeseen vaikuttaa tässäkin tapauksessa opiskelijoiden ja koululaisten sekä muusta syystä työvoiman ulkopuolella olevien osuuden väheneminen. Tämä näkyy erityisen paljon naisten elämäntilanteen muutoksessa. Naisten työllisyystilanne paranee kuitenkin myös siinä mielessä, että yli viisitoista vuotta Suomessa olleiden naisten työttömyysaste on hieman alempi kuin yhtä kauan Suomessa olleiden ulkomaalaistaustaisten miesten.

Maassaoloajan vaikutusta tarkasteltaessa on syytä huomioida, että muuttoliikkeen volymivaihteluiden lisäksi eri aikoina Suomeen ja Helsinkiin muuttaneiden kompositio vaihtelee. Alle kymmenen vuotta Helsingissä asuneiden joukossa on esimerkiksi suuri määrä virolaistaustaisia, joista monet ovat tulleet suoraan erilaisiin työtehtäviin. Ylipääntään on hyvä muistaa, että vaikka maahanmuuttajien työttömyysaste on pysynyt korkealla tasolla, Helsingin työmarkkinoilla oli vuonna 2014 miltei kolminkertainen määrä ulkomaalaistaustaisia työllisiä vuoteen 2000 verrattuna.

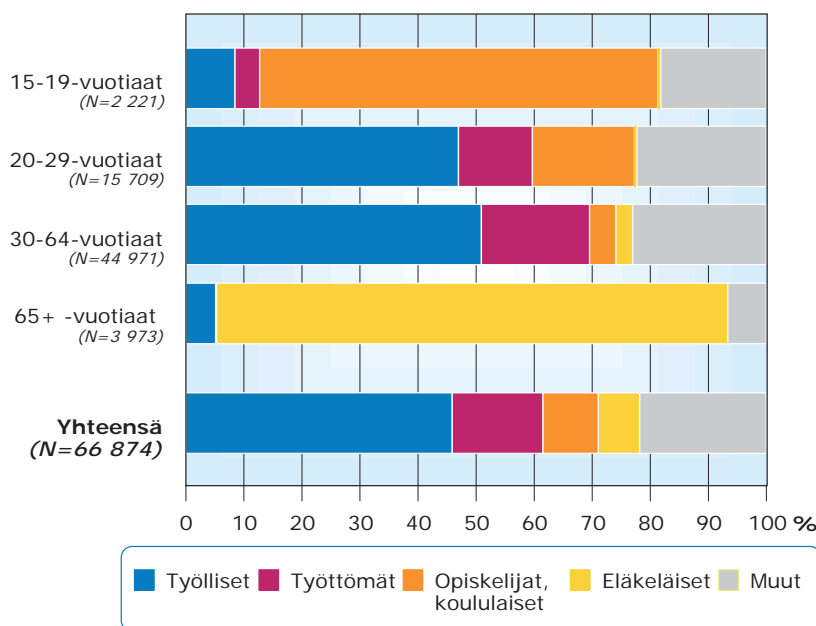
Kuvio 12. 15–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajamiesten pääasiallinen toiminta Helsingissä vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

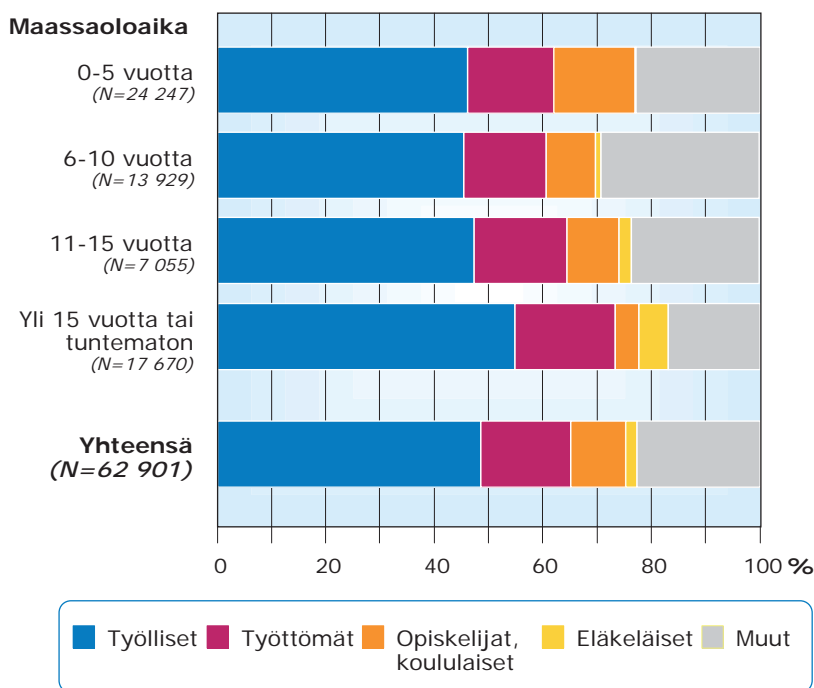
Kuvio 13. 15–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajanaisten pääasiallinen toiminta Helsingissä vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 14. Yli 15-vuotiaiden maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta ikäryhmittäin Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Kuvio 15. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta maassaoloajan mukaan Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Suurimmista taustamaa- tai -alueryhmistä myönteistä kehitystä on etenkin somalialaistaustaisilla. Yli 15 vuotta Suomessa olleista 15–64-vuotiaista somalialaistaustaisista työllisiä oli 30,8 prosenttia, kun taas korkeintaan viisi vuotta Suomessa olleista heitä oli vain 11,3 prosenttia. Ero työllisyydessä syntyy etenkin siitä, että opiskelijoita ja koululaisia samoin kuin niitä, jotka ovat muusta syystä työvoiman ulkopuolella, on vähemmän. Korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneista somalialaistaustaisista miltei neljännes (23,6 %) oli vuonna 2014 opiskelijoita tai koululaisia ja yli kolmannes (38,3 %) muusta syystä työvoiman ulkopuolella. Muutos johtunee osittain siitä, että kotiäidit siirtyvät ajan mittaan perheen piiristä työelämään. Lisäksi yli viisitoista vuotta Suomessa olleiden joukossa ei todennäköisesti enää ole tilastoissa sellaisia henkilöitä, jotka eivät enää myöskään asu Suomessa.

MAAHANMUUTTAJIEN TULOT

Työllisyyden lisäksi on hyödyllistä tarkastella maahanmuuttajien tulotasoa. Suomeen muuttaneiden oman elämän kannalta ansio- ja muilla tuloilla on tietenkin suuri merkitys, mutta niillä on merkitystä myös yhteiskunnan ja asuinkunnan sekä niiden palvelujärjestelmien ylläpidon kannalta. Tuore tutkimus (Yijälä 2016) on osoittanut, että erityisesti maahanmuuttajilla työstä saatavat ansiot jäävät usein niin pieniksi, että työpaikan saamisesta huolimatta joudutaan yhä turvautumaan toimeentulotukeen.

Tässä yhteydessä käytetään verohallinnosta saatuja Tilastokeskuksen tietoja valtionveronalaisista tuloista. Lähtökohtaisesti kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. On kuitenkin syytä huomioda, että toimeentulotuki sekä eräät muut etuudet eivät kuulu valtionveronalaisten tulojen piiriin, joten näistä tiedoista ei voi suoraan arvioida ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten käytettävissä olevia tuloja.

Keskimääräiset tulot

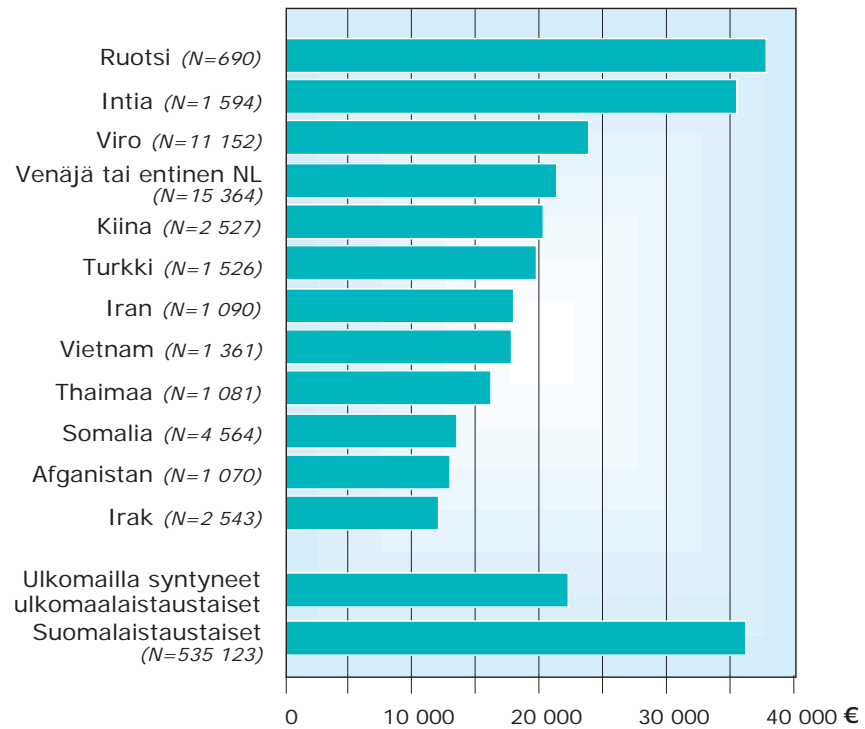
Koko väestön suomalaistaustaisten henkilöiden valtionveronalaisten tulojen keskiarvo oli vuonna 2014 29 550 euroa. Helsingin suomalaistaustaisten tulotaso oli korkeampi, 36 239 euroa. Ulkomaalaistaustaisten valtionveronalaisten tulot olivat puolestaan kantaväestöä pienemmät, koko maassa keskimäärin 21 479 euroa, Helsingissä 22 286 euroa. Vaikka Helsingin maahanmuuttajien tulot olivat koko maan tasoa korkeammat, ero suomalais-taustaisten ja ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten välillä oli pääkaupungissa suurempi.

Erot eri maista ja maapallon eri alueilta muuttavien välillä ovat jälleen suuria (kuvio 16). Helsingin ruotsalaistaustaisten valtionveronalaisten tulojen keskiarvo oli itse asiassa hieman korkeampi kuin kaupungin suomalaistaustaisilla, ja intialaistaustaisillakin vain hieman alempi kuin suomalaistaustaisilla. Koska kyseessä on keskiarvo, kaikista korkeimmat henkilökohtaiset tulot voivat vaikuttaa lukuun suuresti, varsinkin pienissä taustamaaryhmissä. Afganistanilais-, somalialais- ja irakilaisistaustaisten keskimääräinen tulotaso jäi vuonna 2014 alle 15 000 euron vuodessa.

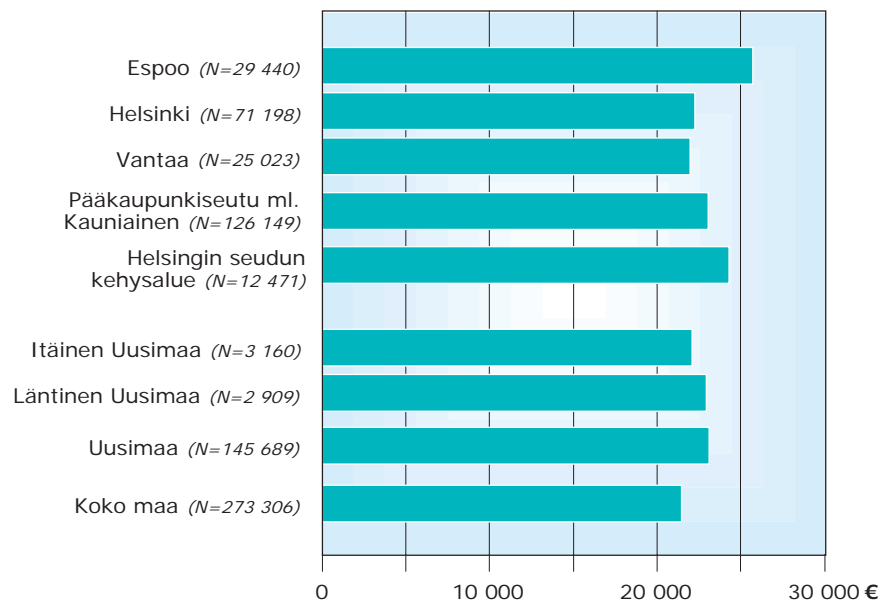
Kaikissa selvityksen kohteena olevissa taustamaaryhmissä miesten keskimääräiset tulot olivat naisten keskimääräisiä tuloja korkeammat. Ero on erityisen suuri intialaistaustaisten keskuudessa. Myös Helsingin suomalaistaustaisten keskuudessa miesten tulotaso on naisten tulotasoa korkeampi.

Maahanmuuttajien valtionveronalaisten tulojen keskiarvo vaihtelee hieman Uudenmaan eri alueilla (kuvio 17). Korkein luku löytyy Espoosta, jossa se on hieman korkeampi kuin Helsingin seudun kehysalueella. Sen sijaan Helsingissä ja myös Vantaalla keskiarvo oli alempi, vaikka Vantaan työllisyysluvut olivat vuonna 2014 Espootakin paremmat.

Kuvio 16. Maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien valtionveronalaisten tulojen keskiarvo taustamaan mukaan Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Kuvio 17. Maahanmuuttajien valtionveronalaisten tulojen keskiarvo Uudellamaalla vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

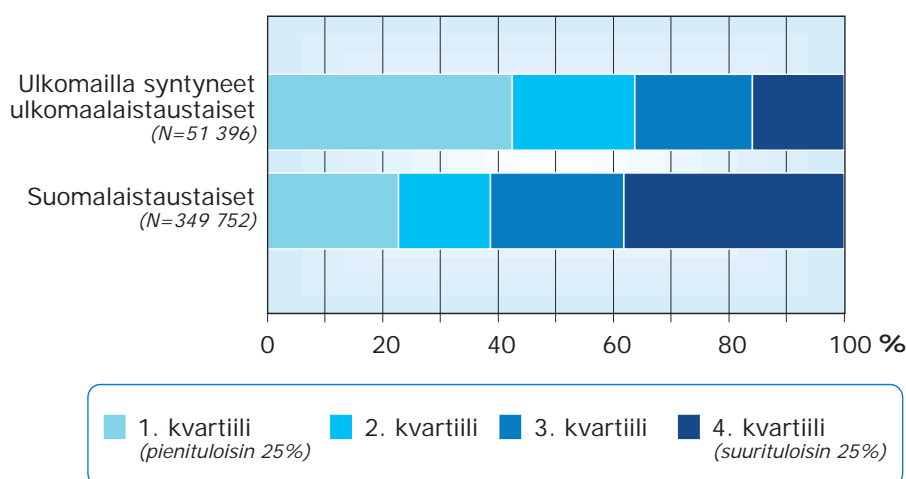
Tulojakauma

Tulotasoa voidaan tarkastella myös henkilöiden sijoittumisella eri tuloluokkiin vuonna 2014. Tässä yhteydessä on käytetty neliluokkaista jakoa tulokvartileihin eli tuloneljänneksiin Suomen koko väestöä koskevan tulotilaston perusteella. Alimman kvartiilin yläraja on 13 134 euroa, ja sen keskiarvo 7 569 euroa. Toisen kvartiilin yläraja on 24 169 ja keskiarvo 18 573 euroa. Kolmannen kvartiilin yläraja on 37 153 euroa ja keskiarvo 29 977 euroa. Ylimmän kvartiilin keskiarvo on 57 841 euroa.

Pääasiallista toimintaa tarkasteltaessa ilmeni, että väestötilastoissa on maahanmuuttajien osalta kantaväestöä selvästi enemmän sellaisia henkilöitä, jotka olivat muun kuin opiskelun tai eläkkeellä olon vuoksi työelämän ulkopuolella. Valtionveronalaisten tulojen tapauksessa kokonaan ilman valtionveronalaisia tuloja¹⁸ oli vuonna 2014 miltei viidennes (18,3 %) Helsingin 15–64-vuotiaista maahanmuuttajista, kun taas vastaavaan tilastoluokkaan kuului vain 4,6 prosenttia kaupungin samanikäisestä kantaväestöstä. On oletettavaa, että kyse on ainakin joiltain osin jälleen henkilöistä, jotka eivät enää asu Suomessa. Helsingin työikäisistä intialaistaustaisista lähes puolet (43,2 %) ja kiinalaistaustaisista miltei kolmannes (32,5 %) oli ilman valtionveronalaisia tuloja.

Jos tarkastellaan vain niitä, joilla oli valtionveronalaisia tuloja, Helsingin suomalaistaustaisista 15–64-vuotiaista yli kolmannes (38,2 %) kuului vuonna 2014 ylimpään tulokvartiiliin (kuvio 18). Alimpaan neljännekseen sijoittui hieman yli viidennes (22,8 %) kaupungin kantaväestöstä. Helsingin 15–64-vuotiaista maahanmuuttajista puolestaan 42,5 prosenttia kuului alimpaan tulokvartiiliin. Suurituloisimpien tulonsaajien neljännekseen heistä kuului vain 15,8 %. Noin joka viides Helsingin alimpaan tuloneljännekseen sijoittuvista henkilöistä oli siis maahanmuuttaja.

Kuvio 18. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien tulojakauma Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

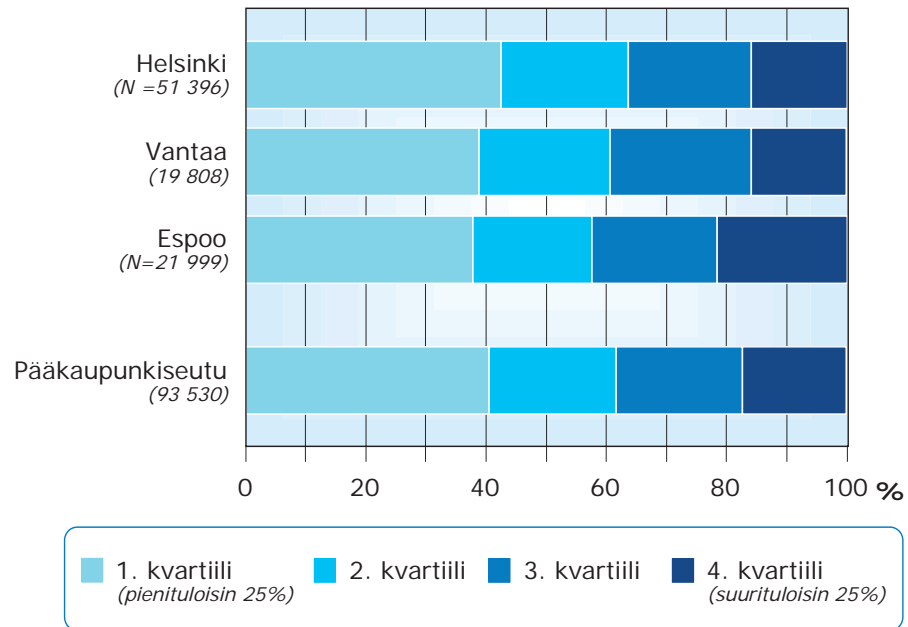

Pääkaupunkiseudun sisällä on jälleen pieniä eroja (kuvio 19). Espoossa asuvista työikäisistä maahanmuuttajista suurempi osa (21,7 %) kuului ylimpään tuloneljännekseen kuin vastaavista henkilöistä Helsingissä ja Vantaalla. Alimpaan tulokvartiiliin kuuluvien osuus oli puolestaan Espoossa ja Vantaalla samaa kokoluokkaa, Helsingissä puolestaan hieman

18 Ei valtionveronalaisia tuloja -luokkaan kuuluvat ne, joiden valtionveronalaisten tulot olivat vuonna 2014 alle 2 euroa.

näitä kaupunkeja korkeampi. Vantaalla oli kahta muuta kaupunkia suhteellisesti enemmän toiseksi ylimpään tuloneljännekseen kuuluvia maahanmuuttajia.

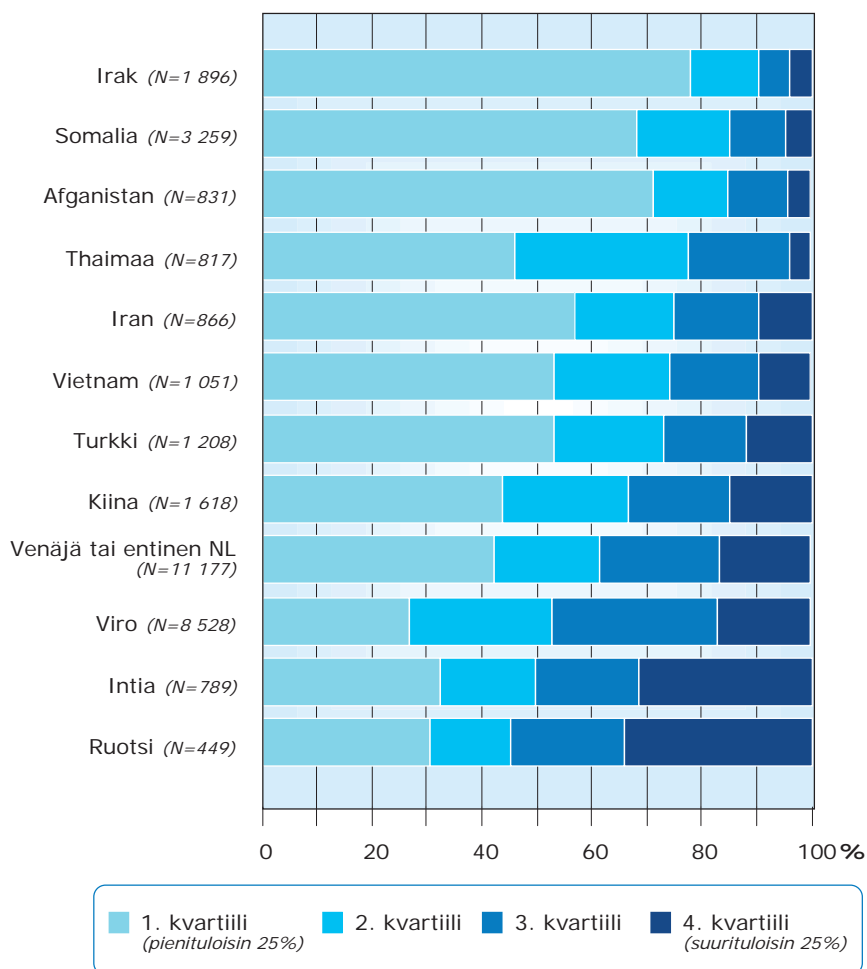
Kuvio 19. 15-64 vuotiaiden maahanmuuttajien tulojakauma pääkaupunkiseudulla vuonna 2014.
Lähde: Tilastokeskus.

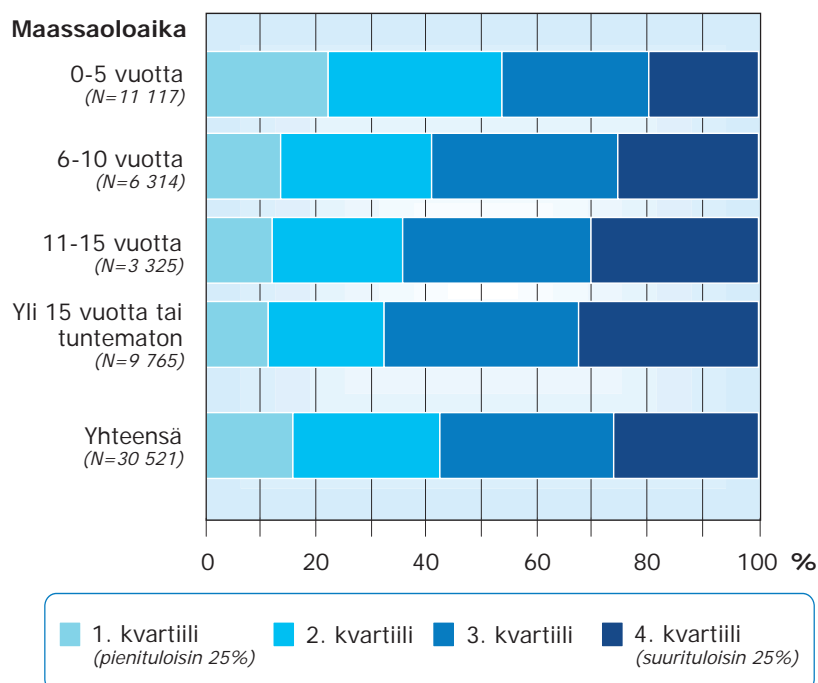
Eri taustamaaryhmien välillä on jälleen suurta vaihtelua (kuvio 20). Jos tarkastelusta jätetään pois ne, joilla ei ollut valtionveronalaisia tuloja vuonna 2014, Helsingin ruotsalaistaustaisista maahanmuuttajista noin kolmannes (34,8 %) kuului ylimpään neljännekseen, ja myös intialaistaustaisissa on melko paljon hyvätulaisia. Kahteen ylimpään kvartiiliin sijoitui myös miltei puolet (46 %) virolaistaustaisista ja lähes 35 prosenttia niistä, joilla taustamaa oli Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, tai Viro. Sen sijaan noin kolme neljästä afganistanilaistaustaisesta (72,4 %) ja irakilastaustaisesta (78,4 %), ja somalialaistaustaisistakin reilusti yli kaksi kolmasosaa (69,3 %), sijoittui alimpaan tuloneljännekseen. (Ks. myös liite 4.)

Maassaoloajan pidentyessä maahanmuuttajien tulot yleisesti ottaen nousevat, jos paikka työmarkkinoilla on löytynyt (kuvio 21). Alimpaan tuloneljännekseen sijoittuvien työllistyneiden maahanmuuttajien suhteellinen osuus pienenee 11,3 prosenttiin vähintään viisitoista vuotta Suomessa asuneilla, ja kahteen ylimpään kvartaaliin kuuluvien määrä puolestaan kasvaa. Muutos parempaan suuntaan on huomattava jo viiden vuoden Suomessa asumisen jälkeen. On kuitenkin jälleen huomioitava, että Helsingin suomalaistaustaisista työllisistä miltei puolet (48,9 %) kuului vuonna 2014 ylimpään tuloneljännekseen. Lisäksi on syytä muistaa tässäkin yhteydessä, että taustamaaryhmät ja niiden taustalla olevat muuttoperusteet eivät ole samanlaisia kaikissa maassaolokategorioissa.

Kuvio 20. Helsingissä asuvien 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien tulojakauma taustamaan mukaan vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

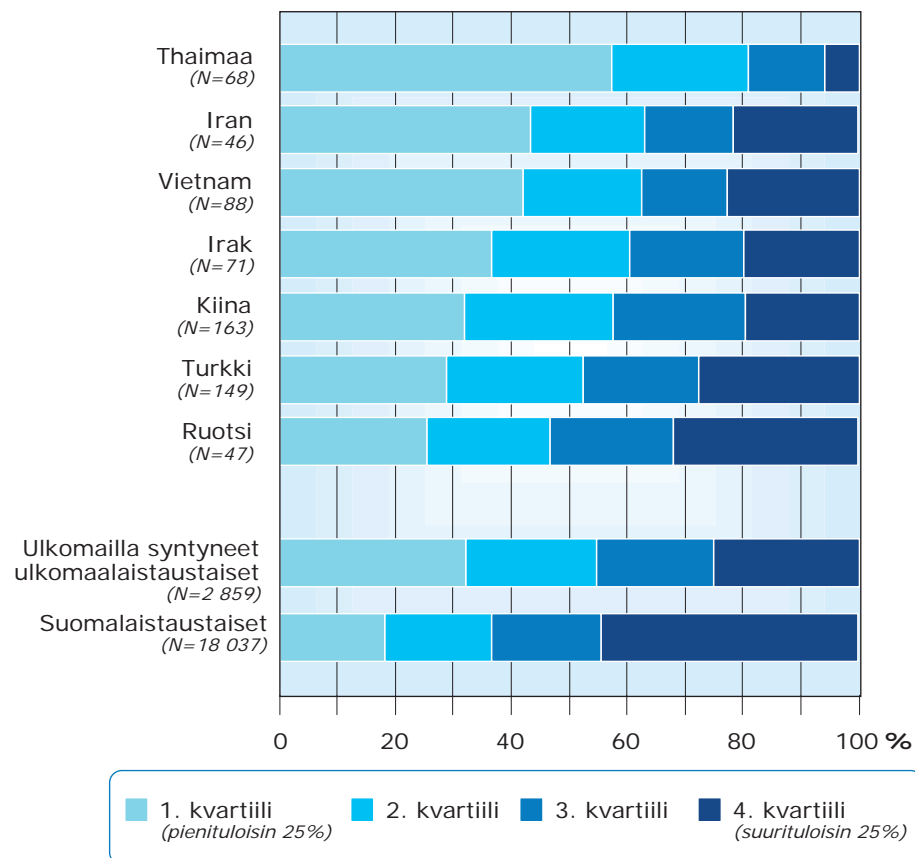
Kuvio 21. Työllisten maahanmuuttajien tulojakauma maassaoloajan mukaan Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Viime aikoina on puhuttu paljon siitä, että maahanmuuttajissa on yrittäjäpotentiaalia (ks. aiheesta esim. Joronen 2012). Kokonaisuutena katsoen ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten yrittäjien tulotaso on kaksijakoinen (kuvio 22). Lähes kolmannes Helsingin maahanmuuttajayrittäjistä kuului vuonna 2014 alimpaan tuloneljännekseen, naisyrittäjistä miltei puolet (42,5 %). Heidän valtionveronalaiset vuosiansionsa ovat siis alle 13 134 euroa. Toisaalta noin joka neljäs maahanmuuttajayrittäjä sijoittui ylimpään tulokvartiiliin, johon suomalaistaustaisista yrittäjistä kuului tosin miltei puolet (44,3 %). Maassaoloajan myötä myös yrittäjien tulotaso näyttäisi nousevan.

Erot taustamaaryhmien välillä ovat jälleen suuria. Alla olevaan kuvioon on sisällytetty vain ne taustamaat, joissa yrittäjien osuus työllisistä oli selvästi yli kymmenen prosenttia vuonna 2014. Ruotsalaistaustaisista yrittäjistä lähes kolmannes kuului tuolloin ylimpään tuloneljännekseen. Sen sijaan thaimaalaistaustaisista yrittäjistä yli puolet ja iranilaistaustaisista yrittäjistä lähes puolet kuului alimpaan tuloneljännekseen. Turkkiilaistaustaisten yrittäjien, joita Helsingissä oli 149 vuonna 2014 (16,4 % työvoimaan kuuluneista turkkilaisistaustaisista), valtionveronalaisten tulojen keskiarvo oli vuonna alle 20 000 euroa (19 854 €).

Kuvio 22. Maahanmuuttajayrittäjien tulojakauma taustamaan mukaan Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

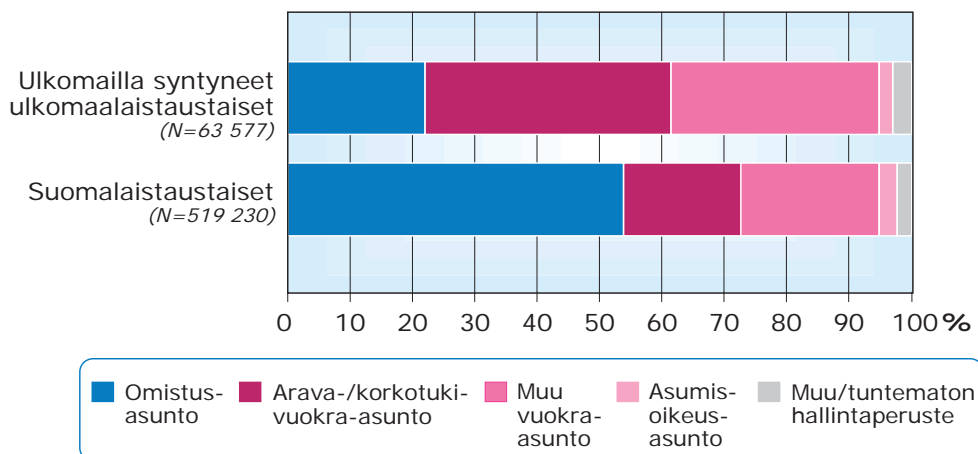
MAAHANMUUTTAJIEN ASUMINEN

Suomessa asuvien elinolojen kannalta myös asumistilanne on tärkeä. Tässä yhteydessä on selvitetty asumisen hallintaperustetta ja asuntokunnan kokoa. Tiedot ovat asuntoväestöstä, johon kuuluvat Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmän mukaan vuoden lopussa varsinaisissa asunnoissa vakinaisesti asuvat henkilöt. Vuoden 2014 lopussa Helsingin asuntoväestöön kuului 63 577 ulkomailla syntynyttä ulkomaalaistaustaista henkilöä eli 7 621 henkilöä vähemmän kuin edellä tehdyssä tarkastelussa, jossa kohteena oli pääasiallinen toiminta ja tulot.

Asumisen hallintaperuste

Yli puolet Helsingin suomalaistaustaisista (53,9 %) asui vuonna 2014 omistusasunnossa (kuvio 23). Hieman alle viidennes heistä asui arava- tai korkotukivuokra-asunnossa (ARA-asunnot), joihin asukkaat valitaan sosiaalisiin perusteisiin. Hieman yli viidennes asui muussa eli vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa. Ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista vain reilu viidennes (22,1 %) asui omistusasunnossa. Selvästi yleisintä oli asuminen ARA-asunnoissa, joissa heistä asui noin neljäkymmentä prosenttia (39,5 %). Kolmannes maahanmuuttajista asui vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa. Muut asunnon hallintaperusteet olivat maahanmuuttajilla kuten kantaväestöönkin kuuluvilla edellä mainittuihin hallintaperusteisiin verrattuna marginaalisia.

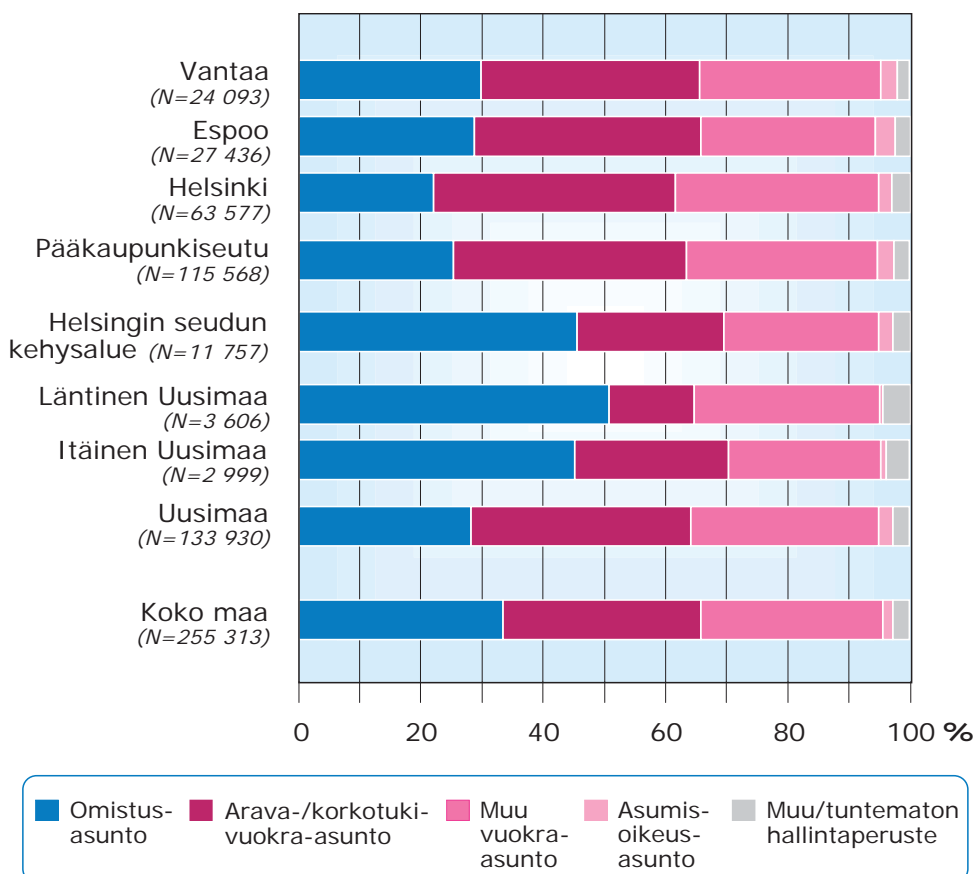
Kuvio 23. Maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien asunnon hallintaperuste Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

Pääkaupunkiseudun sisällä on Espoossa ja Vantaalla enemmän maahanmuuttajien omistusasumista kuin Helsingissä (kuvio 24). Vantaalla lähes kolmekymmentä prosenttia ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista asui omistusasunnossa (29,8 %) tai vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa (29,6 %) ja hieman yli kolmannes (35,7 %) ARA-asunnoissa.

Espoon luvut ovat kaikkineen samansuuntaisia. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla omistusasuminen oli selvästi yleisempää, mikä osittain heijastaa eroja asuntokannan yleisessä jakautumisessa.

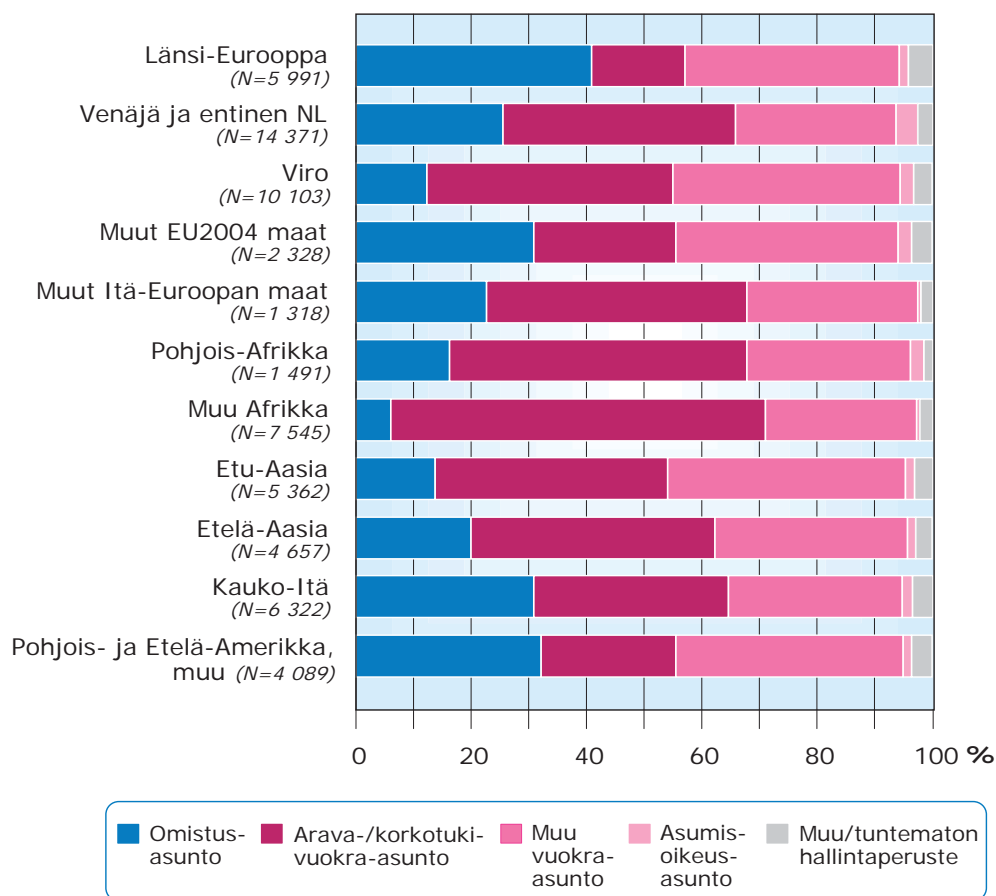
Kuvio 24. Maahanmuuttajien asunnon hallintaperuste Uudellamaalla vuonna 2014.
Lähde: Tilastokeskus.

Myös tästä näkökulmasta katsottuna Helsingin maahanmuuttajaväestö on sisäisesti hyvin heterogeeninen. Alla olevassa kuviossa 25 on käytetty taustamaita laajempia maantieteellisiä kokonaisuuksia, koska joihinkin maaryhmiin tuli eri hallintaperusteluokissa tietosuojan säilyttämisen kannalta liian vähän tapauksia (ks. myös liite 5).

Länsi-Euroopasta (ml. Ruotsi) muuttaneiden keskuudessa omistusasuminen on varsin yleistä. ARA-asunnoissa asuu alle 30 prosenttia myös niistä, joilla taustamaa on jokin muu EU-jäsenmaa (pl. Viro) tai jokin Pohjois- tai Etelä-Amerikan valtio. Sen sijaan Helsingin afrikkalaistaustaisista yli puolet asui vuonna 2014 arava- tai korkotukivuokra-asunnossa. Muun Afrikan tausta-alueryhmässä, johon Somalia kuuluu, prosenttiosuus oli lähes kaksi kolmasosaa (64,8 %). Tämä asunnon hallintaperuste oli yleisin myös monissa muissa tausta-alueryhmissä kuten Helsingin virolaistaustaisilla sekä niillä, joilla taustamaa oli Venäjä tai entinen Neuvostoliitto. Miltei kaikissa tausta-alueryhmissä Vantaalla oli enemmän omistusasumista kuin Espoossa tai Helsingissä. Espoossa taustamaaluokkaan ”muu Afrikka” (ml. Somalia) kuuluvista 70,2 prosenttia asui arava- tai korkotukivuokra-asunnossa eli suurempi osuus kuin Helsingin vastaavasta ryhmästä.

Kuvio 25. Maahanmuuttajien asunnon hallintaperuste taustamaan tai tausta-alueen mukaan Helsingissä vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

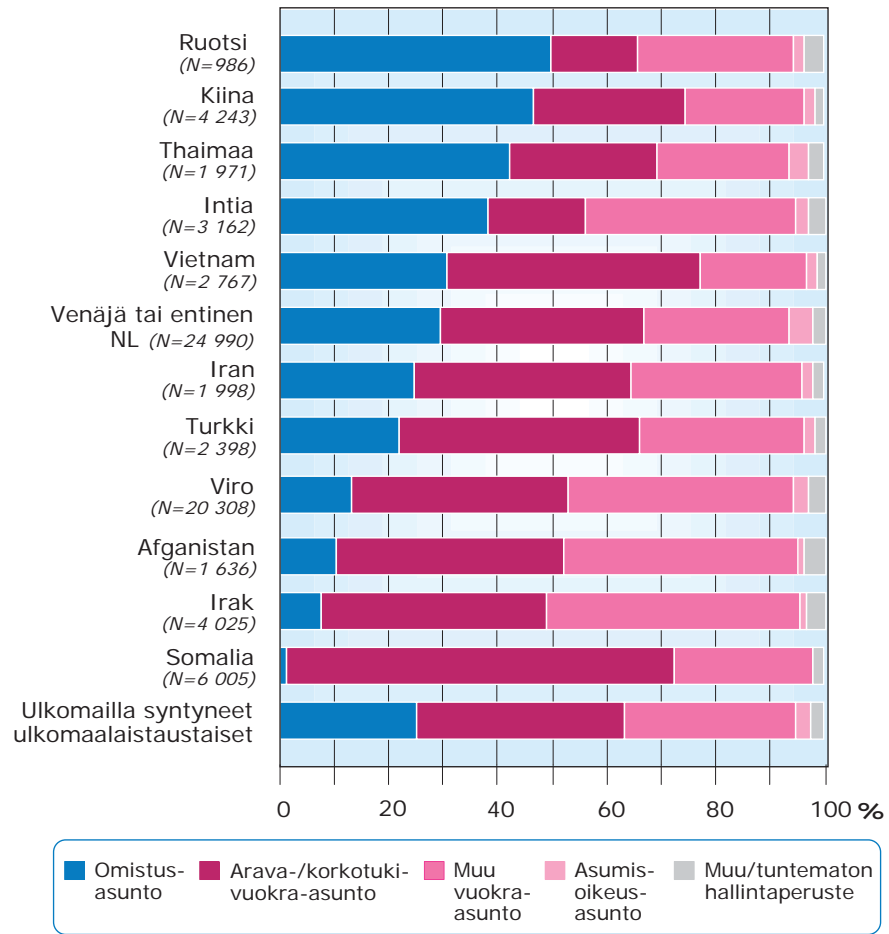
Koko pääkaupunkiseudun tasolla voidaan tarkastella lähemmin suurimpia¹⁹ taustamaaryhmiä (kuvio 26; liite 5). Ruotsalaistaustaisten lisäksi omistusasuminen oli vuonna 2014 melko yleistä myös seudun kiinalaistaustaisilla sekä thaimaalaistaustaisilla. Viimeksi mainituista suuri osa asuu Suomessa kantaväestöön kuuluvien henkilöiden puolisoina. Omistusasuminen on sen sijaan hyvin harvinaista somalialaistaustaisilla sekä irakilais- ja afganistanilaistaustaisilla. Pääkaupunkiseudun somalialaistaustaisista yli seitsemänkymmentä prosenttia asuu ARA-asunnoissa.

Omistusasuminen on ymmärrettävästi vanhemmilla maahanmuuttajilla yleisempää kuin nuoremmilla. Yli 65-vuotiaista Suomeen muuttaneista ulkomaalaistaustaisista noin kolmannes (33,6 %) asui vuonna 2014 Helsingissä omistusasunnossa. On tosin huomiotava, että tähän ikäluokkaan kuuluvia maahanmuuttajia on vielä varsin vähän. Omistusasuminen on kuitenkin yleisempää myös 30–64-vuotiailla verrattuna sitä nuorempiin, ja asuminen ARA-asunnoissa selvästi harvinaisempaa. Toisaalta miltei puolet Helsingin alle 20-vuotiaista maahanmuuttajista asuu siis vuokra-asunnoissa, joihin asukkaat on valittu sosiaalisin perustein.

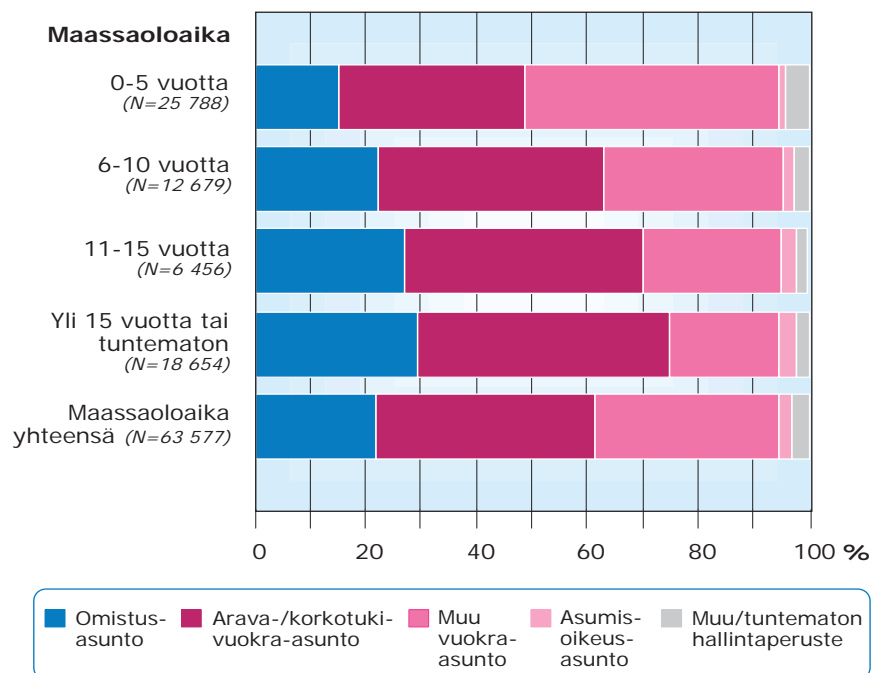
Asuminen omistusasunnossa on myös sitä yleisempää, mitä enemmän Suomeen muuttosta on kulunut aikaa (kuvio 27). Yli 15 vuotta Suomessa asuneista 29,6 prosenttia asui Helsingissä vuonna 2014 omistusasunnossa. Heistäkin miltei puolet (45,3 %) asui kuitenkin ARA-asunnossa. Mitä pidempi maassaoloaika, sitä harvinaisempaa on asuminen vaaparahoitteisessa vuokra-asunnossa. Myös asuminen asumisoikeusasunnossa yleistyy vuosien mittaan, vaikka se ei missään vaiheessa kovin yleistä olekaan.

19 Suurimpien taustamaaryhmien joukosta puuttuvat siis britannialais-, saksalais-, espanjalais- ja ranskalaistaustaiset.

Kuvio 26. Maahanmuuttajien asunnon hallintaperuste taustamaan mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

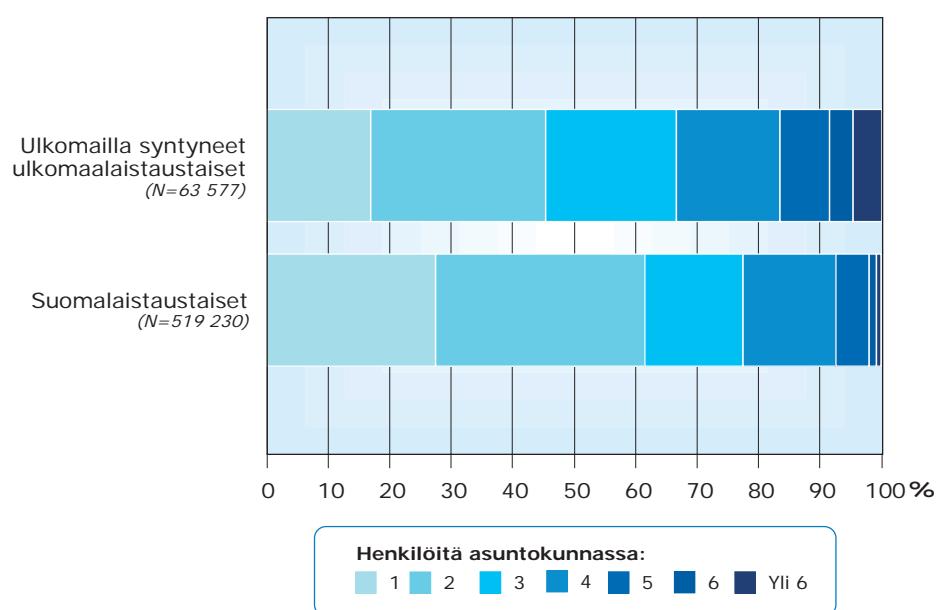
Kuvio 27. Maahanmuuttajien asunnon hallintaperuste maassaoloajan mukaan Helsingissä vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

Asuntokunnan koko

Eroja Helsingin suomalaistaustaisten ja Suomeen muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten välillä on myös asuntokunnan koossa (kuvio 28). Reilusti yli puolet (61,5 %) kantaväestöön kuuluvista henkilöistä asui vuonna 2014 asuntokunnassa, jossa on korkeintaan kaksi henkilöä ja yli neljäsosa (27,5 %) asui yhden henkilön taloudessa. Maahanmuuttajista yksin asui 17 prosenttia ja korkeintaan kahden henkilön taloudessa alle puolet (45,4 %). Vähintään neljän henkilön asuntokunnissa asuminen on selvästi yleisempää maahanmuuttajille kuin kantaväestön edustajille.

Kuvio 28. Maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien asuntokunnan koko Helsingissä vuonna 2014. *Lähde: Tilastokeskus.*

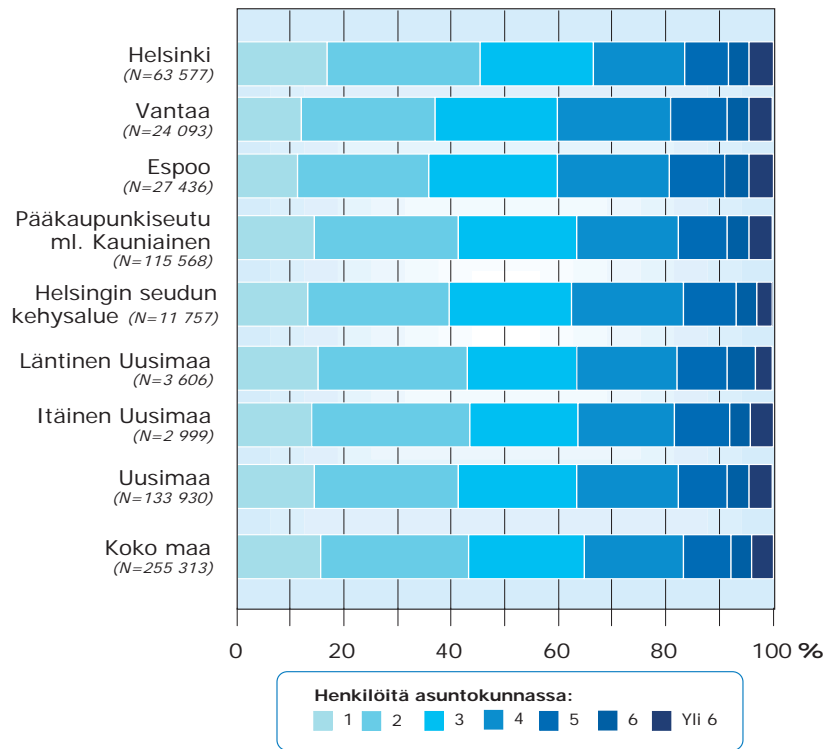

Pääkaupunkiseudun sisällä pienissä asuntokunnissa asuminen on Helsingissä yleisempää kuin Espoossa ja Vantaalla myös maahanmuuttajien osalta (kuvio 29). Kaikista suurimmassa asuntokunnissa asuu näissä kolmessa kaupungissa suhteellisesti ottaen saman verran ulkomaalaistaustaisia Suomeen muuttaneita henkilöitä. Niiden henkilöiden osuus, jotka asuvat 3–5 hengen taloudessa, on kuitenkin Espoossa ja Vantaalla suurempi kuin Helsingissä. Kaikkineen erot Uudenmaan eri alueiden välillä ovat maahanmuuttajien asuntokunnan koon osalta kohtalaisen pieniä.

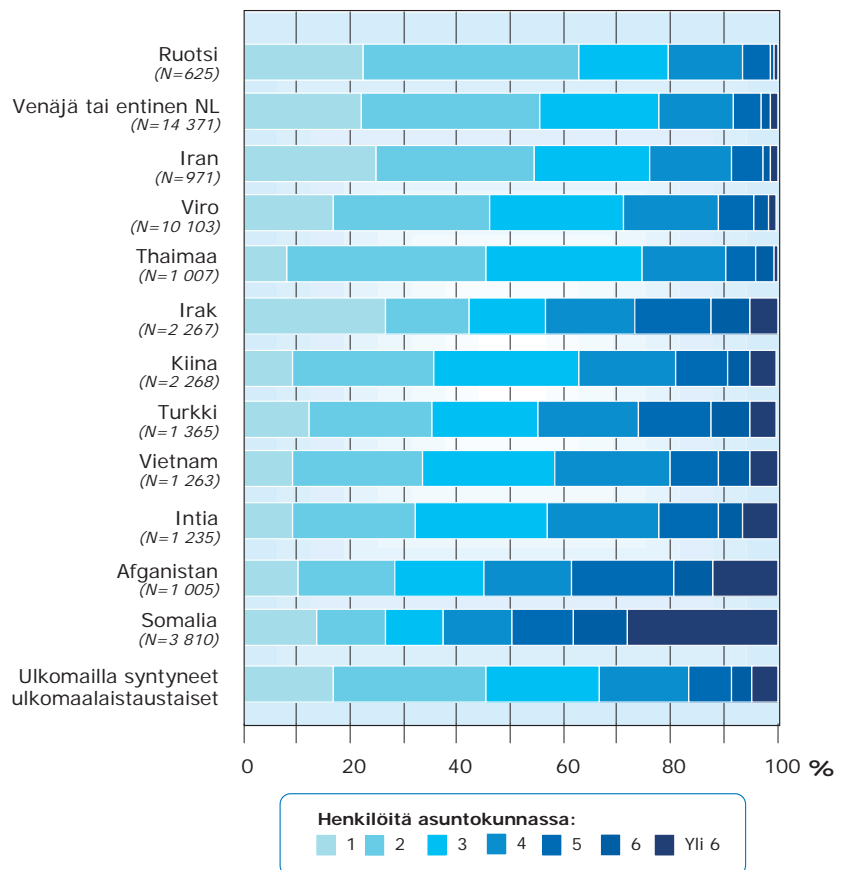
Erot taustamaaryhmien välillä ovat tässäkin tapauksessa suuria (kuvio 30; liite 5). Eniten suomalaistaustaisista poikkeavat Helsingin somalialaistaustaiset, joista yli kolmannes (38 %) asui vuonna 2014 asuntokunnassa, johon kuului vähintään kuusi henkilöä. Suuria asuntokuntia on myös afganistanilaistaustaisilla sekä vähäisemmässä määrin turkkilais-, irakilais-, kiinalais- ja vietnamilaistaustaisilla. Varsin monet irakilaistaustaiset asuvat kuitenkin yhden henkilön taloudessa, samoin kuin iranilaistaustaiset, joista jälkimmäiset muistuttavat asuntokunnan koon puolesta varsin paljon kantaväestöä. Myös virolais- sekä Venäjä-/entinen Neuvostoliittolaistaustaisilla on samantyyppinen asuntokuntarakenne kuin suomalaistaustaisilla.

Ero maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä on huomattavan suuri siinä mielessä, että ARA-asunnoissa asui vuonna 2014 miltei kaksi kolmasosaa (62,3 %) sellaisista ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista, jotka asuivat vähintään viiden henkilön asuntokunnassa. Sen sijaan suomalaistaustaisista samankokoisissa suurissa asuntokunnissa asuvista henkilöistä yli puolet (52 %) asui omistusasunnossa ja noin viidennes ARA-asunnossa.

Kuvio 29. Maahanmuuttajien asutokunnan koko Uudellamaalla vuonna 2014.
Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 30. Maahanmuuttajien asutokunnan koko taustamaan mukaan Helsingissä vuonna 2014. Lähde: Tilastokeskus.

TULOSTEN SUHTEUTTAMINEN MUUHUN TUTKIMUKSEEN

Suomen ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista noin puolet asuu pääkaupunki-seudulla, ja näistä maahanmuuttajista puolestaan puolet eli noin neljännes kaikista asuu Helsingissä. Näin ollen ei ole mikään ihme, että tässä raportissa esitetyt tulokset vastaavat pitkälti niitä havaintoja, joita Suomeen muuttaneiden kotoutumisesta on tehty aikaisemmassa tutkimuksessa.

Viime aikoina on selvitetty maahanmuuttajien osallistumista Suomen työmarkkinoille ja muuta kotoutumista eri lähteitä ja menetelmiä hyödyntäen. Analyysien toteutuksessa ja raportoinnissa on myös eroja esimerkiksi siinä, miten maahanmuuttaja on määritelty. Lisäksi tutkimuksissa ja selvityksissä hyödynnettyjä muuttajia on määritelty ja luokiteltu eri tavoin. Osa analyyseistä on tehty poikkileikkauksina yhdeltä vuodelta tai tietyiltä vuosilta, osa puolestaan pitkittäistutkimuksina esimerkiksi seuraten tiettyinä vuosina tulleiden maahanmuuttajien tilanteen kehittymistä. Suorat määrälliset vertailut tutkimustulosten välillä ovat siis ongelmallisia.

Eroista huolimatta yleiskuva esimerkiksi maahanmuuttajien työllisyydestä on kuitenkin varsin selkeä ja kaikissa raporteissa samansuuntainen. Pekka Myrskylän ja Topias Pyykkösen selvitys Suomeen muuttaneiden työmarkkinatilanteesta, koulutuksesta ja poliittisesta osallistumisesta nosti esille, että maahanmuuttajien työllisyystilanne on keskimäärin tarkasteltuna muuta väestöä heikompi. Vieraskielisten työllisyysaste oli noin 15–17 prosenttiyksikköä alempi kuin niillä, joilla rekisteröity äidinkieli oli suomi, ruotsi tai saame. Maahanmuuttajien työttömyysaste oli puolestaan kantaväestöön verrattuna kaksinkertainen. (Myrskylä & Pyykkönen 2014, 19–26.)

Tulokset ovat samansuuntaisia myös ansiotulojen osalta. Myrskylän ja Pyykkösen (2014, 28–29) mukaan vieraskielisten valtionveronalaiset tulot olivat vuonna 2009 selvästi alemmat kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisten, ja kaikista heikoimmassa asemassa olivat vieraskieliset naiset. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen työryhmän selvityksen mukaan maahanmuuttajien käytettävissä olevat keskitulot olivat noin kolmanneksen pienemmät kuin kantaväestön vastaavat tulot. (VATT-työryhmä 2014, 18; ks. työllisyydestä ja tuloista myös esim. Busk ym. 2016, 53–55.)

Rekisteripohjaisen tiedon sijaan haastatteluihin nojaavan UTH-tutkimuksen mukaan vuonna 2014 ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste oli noin kymmenen prosenttiyksikköä heikompi kuin suomalaistaustaisilla (63,7 ja 73,7 prosenttia 20–64-vuotiailla ulkomaalaistaustaisilla ja suomalaistaustaisilla). Analyysin toteuttajien mukaan UTH-tutkimuksen tuloksen ja rekisteritietojen perusteella tehtyjen selvitysten välinen ero selittyy osittain tiukemmalla työllisen määritelmällä rekistereihin perustuvassa työssäkäyntitilastossa, osittain kyseisen tilaston käyttämästä viiteajankohdalla, joka on kunkin vuoden viimeinen viikko. (Larja & Sutela 2015, 72–73).

Kaikissa aikaisemmissa selvityksissä ja tutkimuksissa on pantu merkille, että maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä, ja tämä näkyy niin työmarkkinatilanteessa kuin tulotasossakin. Pellervon taloustutkimuksen, Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen tuoreessa tutkimuksessa puhutaan jopa maahanmuuttajien työmarkkinoille kiinnittymisen polarisoitumisesta: suuri osa heistä on joko työskennellyt koko tarkasteluvouden

ajan (360 työpäivää) tai sitten ei ole ollut lainkaan työelämässä (0 työpäivää). (Busk ym. 2016, 45–46.)

Pellervon taloustutkimuksen ja Rambollin työ- ja elinkeinoministeriölle toteuttaman tutkimuksen mukaan Suomen virolaisilla on ollut maahanmuuttajaryhmistä paras työllisyystilanne, kun taas etenkin Aasiasta ja Afrikasta sekä erityisesti humanitaarisista syistä muuttaneilla lähtötilanne on ollut vaikeampaa (Eronen ym. 2014, 35–36). Samanlaisia havaintoja on tehty myös muissa tutkimuksissa. On esimerkiksi todettu, että työllisen ajan osuus maassaoloajasta oli suurin virolaisilla sekä Länsi- ja Etelä-Euroopasta lähtöisin olevilla maahanmuuttajilla, kun taas vastaava osuus oli pienin Lähi-idästä ja Somaliasta tulleilla (Busk ym. 2016, 41–42).

Lisäksi sukupuolella on havaittu olevan suuri merkitys työmarkkinoille integroitumisen kannalta. Tähän on kiinnitetty erityistä huomiota Rambollin sosiaali- ja terveysministeriölle laatimassa raportissa maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta. Raportissa todetaan, että vieraskielisen tai ulkomaalaistaustaisten väestön tapauksessa sukupuolten välinen ero työllisyysasteessa on selkeämpi kuin kantaväestön ollessa kyseessä. Naisten työllisyys on selvästi miesten työllisyyttä alemmalla tasolla, mutta naisten tilanne työmarkkinoilla kuitenkin paranee ajan myötä. Ero miesten ja naisten välillä on erityisen suuri länsimaiden ulkopuolelta tulleiden keskuudessa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016, 16–19).

Maassaoloajan suotuisa vaikutus asemaan työmarkkinoilla on niin ikään usein pantu merkille. Myös iällä ja sukupuolella on tässä yhteydessä merkitystä: työllisen ajan osuus maassaoloajasta on suurin niillä, jotka ovat muuttaneet Suomeen 25–34-vuotiailla, ja naiset kurovat työllisyysasteen osalta eroa miehiin kiinni (Busk ym. 2016, 37–53). Työllisyyden on erässä tutkimuksessa todettu paranevan aina 37 ikävuoteen asti, mutta kääntyvän sen jälkeen tasaiseen laskuun (Eronen ym. 2014, 37–40).

Kyseisessä tutkimuksessa huomautettiin myös siitä, että yhteiskunnan ja talouden tila jättää pysyvän vaikutuksen maahanmuuttajan tuleviin työvuosiin. Tämäkin havainto on tehty myös muualla. Lamavuosina eli 1990-luvun alussa Suomeen tulleet ovat pärjänneet työmarkkinoilla huonommin kuin myöhempinä vuosina saapuneet (ks. esim. VATT-työryhmä 2014, 20; ks. myös esim. Eronen ym. 2014, 16–18). Taustalla saattavat raporttien mukaan vaikuttaa myös asenneilmapiirin muutokset sekä kotouttamispoliittiset toimenpiteet. Vuonna 2008 alkaneen taloudellisen laskusuhdanteen pitkän aikavälin vaikutuksista ei ole vielä tietoa.

UTH-tutkimuksessa saatiin tarkempaa tietoa maahanmuuttajien koulutuksesta. Maahanmuuttajat osoittautuvat väestöryhmänä koulutetummaksi kuin mitä tutkintorekisteriin pohjautuvista tiedoista voisi päätellä, mutta ulkomaalaistaustaisissa on silti kantaväestöä selvästi enemmän korkeintaan perusasteen koulutuksen varassa olevia henkilöitä. Tämän on arvioitu vaikuttavan myös maahanmuuttajien työllisyystilanteeseen, koska Suomessa vähän koulutusta omaavilla on yleisesti ottaen alempi työllisyysaste kuin korkeammin koulutetuilla. (Larja & Sutela 2015, 81.)

Tämän selvityksen tulosten suora rinnastaminen Helsingin kaupungin tietokeskuksessa tehtyyn edelliseen analyysiin (Joronen 2013) maahanmuuttajien työllisyydestä, tulotasosta ja omistusasumisesta ei ole mahdollista, koska mainitussa analyysissä käytettiin hieman erilaista kysymyksenasettelua, ulkomaalaistaustaisen määrittelyä ja taustamaaluokittelua. Sitä, miten tilanne on kehittynyt eri osa-alueilla neljän vuoden aikana, ei siten voida tarkalleen selvittää.

Tuula Jorosen artikkelissa tuodaan kuitenkin muuten esille monia yhtymäkohtia tämän selvityksen sekä edellä mainittujen muiden tutkimusten ja selvitysten tulosten kanssa. Syntyperältään ulkomaalaistaustaiset olivat työllistyneet harvemmin kuin muut helsinkiläiset. Parhaiten olivat työllistyneet länsi- ja itäeurooppalaiset, heikommin puolestaan afrikka-

laistaustaiset sekä Etu-Aasian maista tulleet. Etenkin naisten työllistyminen vaihteli jyrkästi lähtömaittain, ja naisille taustamaalla ja maassaoloajalla oli vielä suurempi merkitys kuin miehille. Suurin osa Helsingin syntyperältään ulkomaalaisista tulonsaajista ansaitsi myös koko väestön mediaanituloja vähemmän vuonna 2010. (Mt., 17–20; 22.)

Jo pitkään on todettu vuokra-asumisen olevan maahanmuuttajien selvästi yleisin asuminenmuoto. Vuosituhannen vaihteen tarkastelussa omistusasunnossa asui vajaa viidennes maahanmuuttajista, ja niitä olivat hankkineet lähinnä venäläis- ja vietnamilaistaustaiset. Varsinkin ensiksi mainittujen tapauksessa omistusasuminen liittyi usein siihen, että perheessä oli kantasuomalainen puoliso. Maahanmuuttajien perheet ja asuntokunnat olivat myös selvästi suurempia kuin muiden pääkaupunkiseudulla asuvien. Erot taustamaaryhmien välillä olivat kuitenkin erittäin suuria, ja etenkin seudun somalialaistaustaisista suuri osa asui isoissa kotitalouksissa. (Junto 2005, 43–58.)

UTH-tutkimuksen mukaan Suomen ulkomaalaistaustaisista 39 prosenttia asui vuonna 2014 omistusasunnossa, siinä missä vastaava prosenttiosuus oli Suomen koko väestössä 68 prosenttia. Omistusasuminen oli yleisempää niillä, joilla taustamaa oli jokin toinen EU-maa tai Efta-maa, Pohjois-Amerikan valtio tai Aasian valtio (pl. Lähi-itä). Sen sijaan se oli harvinaisempaa niillä, joilla taustamaa oli Viro tai jokin Lähi-idän tai Afrikan valtio. Ulkomaalaistaustaisista naiset asuivat miehiä useammin omistusasunnossa, etenkin virolaistaustaisten ja aasialaistaustaisten tapauksessa. (Castañeda & Kauppinen 2015, 138–140.) Kauppisen ja Vilkan (2016, 40–51) mukaan maahanmuuttajista nopeimmin omistusasuntoon ovat siirtyneet Lähi-idän ulkopuolisissa Aasiassa syntyneet, ja hitaimmin puolestaan ne, jotka ovat syntyneet Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Tältäkin osin aikaisempien tutkimusten havainnot ja löydökset vastaavat siis tässä raportissa esitettyjä tuloksia (ks. myös Joronen 2013, 29–30).

PÄÄTELMÄT

Tämän raportin tarkoituksena on ollut esitellä tietoja ulkomaalaistaustaisten kotoutumisesta Helsinkiin työmarkkinoille sijoittumisen, valtionveronalaisten tulojen sekä asumisolosuhteiden näkökulmasta. Tarkastelun kohdevuosi on ollut vuosi 2014. Koska Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia on vielä varsin vähän ja heistä suuri osa on kouluikäisiä, huomio on kiinnitetty ulkomailla syntyneisiin ulkomaalaistaustaisiin, joita kutsutaan tässä yhteydessä myös maahanmuuttajiksi. Tiedot ovat peräisin Tilastokeskuksesta ja ne perustuvat eri rekistereihin.

Analyysin eri osa-alueiden perusteella tärkein havainto on se, että maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä. Tämän vuoksi maahanmuuttajien kotoutumisesta yleisesti ei kannata paljon puhua. Taustamaaryhmien välillä on kotoutumisessa suuria eroja, jotka heijastavat eroja esimerkiksi Suomeen muuton perusteissa ja muuttajien koulutustasossa. Myös etenkin sukupuolella on työllisyyden ja tulojen kannalta suuri merkitys, usein jälleen erityisesti joissain taustamaaryhmissä. Valitettavasti maahanmuuton syytä, koulutustasoa tai esimerkiksi kielitaitoa ei saada suoraan selville rekisteripohjaisesta aineistosta.

Tämä toteamus ei muuta toiseksi sitä seikkaa, että monilla maahanmuuttajaryhmillä kotoutuminen tässä raportissa tarkastelluilla rakenteellisen integraation osa-alueilla on osoittautunut ongelmalliseksi. Ulkomailla syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla on suomalaistaustaisia alempi työllisyysaste ja korkeampi työttömyysaste, ja tämä ero on erityisen suuri silloin, kun maahanmuuttajat ovat tulleet maista, joista on tullut paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita sekä heidän perheenjäseniään. Suurimpia tällaisia taustamaaryhmiä ovat somaliaaustaustaiset, irakilastaustaiset ja afganistanilaistaustaiset. Näissä maaryhmissä myös naisten osallistuminen työelämään on varsinkin Suomessa asumisen ensimmäisinä vuosina hyvin alhainen.

Työllisyystilanne heijastuu myös valtionveronalaisiin tuloihin, jotka ovat Helsingin maahanmuuttajilla alemmat kuin kantaväestöön kuuluvilla. Syy on osin työttömyydessä ja muussa työelämän ulkopuolella olemisessa, osittain suomalaistaustaisia vahvemmassa sijoittumisessa matalan palkkatason aloille ja työtehtäviin. Tulotaso vaihtelee ymmärrettävästi jälleen eri taustamaaryhmien välillä, ja joissain tapauksissa keskimääräiset tulot vastaavat kantaväestön tulotasoa tai ovat jopa sen ylitse. Samalla on syytä muistuttaa siitä, että myös niihin taustamaaryhmiin, joissa yleisesti ottaen tilanne on selvästi suomalaistaustaisia heikompi, kuuluu monia työelämässään ja henkilökohtaisessa taloudessaan menestyneitä ihmisiä.

Helsingin maahanmuuttajat asuvat myös kantaväestöä selvästi enemmän vuokralla, etenkin arava- tai korkotukivuokra-asunnossa, joihin asukkaat valitaan sosiaalisin perustein. Viimeksi mainittu asumisen hallintaperuste oli erittäin yleinen somaliaaustaustaisilla sekä afganistanilais- ja irakilastaustaisilla. Vaikka virolais- ja venäläis-/neuvostoliittolaistaustaisilla on parempi työllisyys- ja tulotilanne, omistumisasuminen on heilläkin selvästi kantaväestöä harvinaisempaa.

Erityisesti somaliaaustaustaisilla on suuria perheitä, yli viiden henkilön asuntokuntia on lähes puolet kaikista. Suuria perheitä on myös Helsingin afganistanilaistaustaisilla. Suurimmista taustamaaryhmistä virolais- sekä venäläis-/neuvostoliittolaistaustaisten asuntokuntien koko ei poikkea paljon kantaväestön asuntokunnista. Perhekokoja tarkasteltaessa on syytä muistaa, että joissain tapauksissa osa perheenjäsenistä elää toisessa maassa, eikä perheenyhdistämistä ole syystä tai toisesta tapahtunut.

Maassaoloaika edistää kotoutumista. Pidempään Suomessa asuneet osallistuvat useammin suomalaiseseen työelämään. Tulotaso nousee ajan myötä, ja se mahdollistaa myös siirtymistä vuokralla asumisesta omistusasumiseen. Etenkin monien länsimaiden ulkopuolelta tulevien naisten tilanne paranee tässä mielessä maassaolon pidentyessä merkittävästi, mikä usein tarkoittanee siirtymistä kodinhoitotehtävistä opiskelemaan ja työelämään.

Työllisyyden osalta raportissa on tarkasteltu myös yleistä ajallista kehitystä. Aikasarja-analyysi osoittaa, että Helsingin ulkomaalaistaustaisen väestön tilanne työmarkkinoilla seuraa talouden nousu- ja laskusuhdanteita siinä missä kantaväestönkin, mutta muutokset ovat vielä jyrkempiä. Maahanmuuttajat sijoittuvat usein suhdanneherkille aloille sekä määräaikaisiin työsuhteisiin, jotka reagoivat herkästi taloudellisen tilanteen vaihteluihin.

On myös syytä huomioda, että kun kehitystä tarkastellaan poikkileikkausvuosittain, kohteena oleva ulkomaalaistaustaisten ryhmä muuttuu kansainvälisen muuttoliikkeen johdosta koko ajan. Korkeasuhdanteen aikana Suomeen muuttaa ihmisiä työn perässä ja osin suoraan töihin, ja tämä vaikuttaa suotuisasti koko maahanmuuttajaväestön yleiseen työllisyystilanteeseen. Laman tai taantuman aikana työperäisesti muutetaan vähemmän, minkä lisäksi osa aikaisemmin tulleista saattaa muuttaa takaisin lähtömaahansa tai jonkin muualle. Oma vaikutuksensa on tietenkin myös pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden laajemmalla tai vähäisemmällä muutolla.

Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun osalta maahanmuuttajien kotoutumista on erittäin tärkeä seurata sekä yleisesti että näillä rakenteellisen kotoutumisen osa-alueilla eli työllisyyden, tulojen ja asumisen osalta. Nämä tekijät kytkeytyvät monin tavoin toisiinsa, ja yhdessä ne muodostavat tärkeän taustan muulle elämässä menestymiselle. Ajantasainen ja riittävän yksityiskohtainen tieto kotoutumisesta tekee mahdolliseksi kehityksen ja sen myötä esille nousevien haasteiden ennakoimisen. Oikein ennakoimalla voidaan parhaiten ratkaista erilaisia ongelmia etupainotteisesti ja tehokkaasti.

On epärealistista ajatella, että nykyisellä maahanmuuttorakenteella ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työllisyys ja tulot olisivat helposti saatavissa kantaväestön tasolle. Silti on perusteltua olla huolestunut varsinkin joidenkin taustamaaryhmien selvästi muita heikommasta asemasta yhteiskunnassa. Asian tärkeyttä lisää se, että näihin taustamaaryhmiin kuuluvien osuus kaikista ulkomaalaistaustaisista on vielä suurempi toisessa sukupolvessa eli Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa. Maahanmuuttajien lasten pärjäämisellä Helsingissä ja Suomessa on suuri merkitys heille itselleen, mutta myös julkiselle taloudelle ja yhteiskunnan muulle kehitykselle.

Viime vuosien tutkimusten ja selvitysten ansiosta kokonaiskuva maahanmuuttajien kotoutumisesta on merkittävästi parantunut. Itse tilanteesta sekä sen ajallisesta kehityksestä meillä on jo kohtalaisen luotettava kuva, vaikka monien tärkeiden taustatekijöiden vaikutuksesta ei olekaan vahvaa tieteellistä näyttöä. Sen sijaan meiltä yhä puuttuu tietoa siitä, minkälaisilla toimilla kotoutumista voidaan kaikista tehokkaimmin ja tuloksellisesti edistää kansallisesti ja paikallisesti.

TIIVISTELMÄ

Helsinki on kytkeytynyt entistä vahvemmin kansainväliseen muuttoliikkeeseen. Ulkomaila syntyneiden kaupungin asukkaiden määrä on noussut voimakkaasti, ja maahanmuuttajien lasten eli Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrä kasvaa niin ikään. Ulkomaalaistaustaisten osuus kaupungin väestöstä on jo lähes viisitoista prosenttia. Tästä syystä kannattaa seurata entistä tarkemmin maahanmuuttajien ja heidän lastensa kotoutumista eli sitä, kuinka he onnistuvat löytämään paikkansa uudessa kotikaupungissaan.

Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena ovat olleet kotoutumisen osa-alueista työllisyys, tulot ja asuminen, ja etenkin ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset eli maahanmuuttajat. Tiedot perustuvat Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan liiton Tilastokeskukselle tekemään tietopyyntöön, jonka seurauksena saatiin rekisteripohjaista tilastotietoa ulkomaalaistaustaisten pääasiallisesta toiminnasta, valtionveronalaisista tuloista sekä asumisen hallintaperusteesta ja asuntokunnan koosta. Vertailukohteena ovat olleet Helsingin suomalaistaustaiset henkilöt. Tarkastelun kohdevuosi on vuosi 2014.

Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, ja elinolosuhteet vaihtelevat ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa erittäin paljon kaikilla tarkasteluilla osa-alueilla. Taustamaaryhmien väliset erot heijastavat eroja esimerkiksi Suomeen muuton perusteissa sekä muuttajien koulutustasossa. Myös sukupuolten välillä on etenkin länsimaiden ulkopuolelta tulevissa maaryhmissä paikoin suuria eroja.

Helsingissä on paljon elämässään menestyneitä maahanmuuttajia, jotka tuovat kaupunkiin lisää elinvoimaa sekä julkisten palvelujen ylläpitämiseen tarvittavia verotuloja. Monilla on kuitenkin vaikeuksia oman paikkansa löytämisessä, ja joissain taustamaaryhmissä kotoutuminen näillä rakenteellisen integraation osa-alueilla on osoittautunut ongelmalliseksi. Työllisyysaste on selvästi alempi ja työttömyysaste korkeampi kuin kantaväestöön kuuluvilla etenkin silloin, kun maahanmuuttajat ovat tulleet maista, joista on tullut paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita.

Heikko työllisyystilanne heijastuu myös veronalaisiin tuloihin, jotka ovat maahanmuuttajilla keskimäärin alemmat kuin Helsingin suomalaistaustaisilla. Ero säilyy kuitenkin myös silloin, kun tarkastellaan pelkästään työllisiä henkilöitä, mikä kertoo maahanmuuttajien sijoittumisesta usein alemman koulutus- ja palkkatason aloille. Muiden aiheesta tehtyjen tutkimusten perusteella Suomeen muuttaneet sijoittuvat myös kantaväestöä useammin osa-aikaiseen työhön ja määräaikaisiin työsuhteisiin.

Helsingin maahanmuuttajat asuvat myös kantaväestöä enemmän vuokralla, etenkin arava- tai korkotukivuokra-asunnoissa. Viimeksi mainittu asumisen hallintaperuste oli erittäin yleinen kaupungin somalialaistaustaisilla sekä niillä, joilla taustamaa oli esimerkiksi Irak tai Afganistan. Varsinkin somalialaistaustaisilla on myös suomalaistaustaisiin verrattuna paljon suuria, yli viiden hengen asuntokuntia.

Kotoutuminen edistyy maassaoloajan myötä: työllisyys paranee, tulotaso nousee ja mahdollisuudet siirtyä omistusasumiseen kasvavat. Suurista taustaryhmistä myönteistä kehitystä työllisyydessä on erityisesti somalialaistaustaisilla. Tutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin, että kaupungin on syytä pyrkiä vaikuttamaan Suomeen muuttavien helsinkiläisten oman paikkansa löytämiseen tarkoituksenmukaisin keinoin. Tähän työhön tarvitaan myös lisää tietoa siitä, mitä maahanmuuttajien kotoutumisessa tapahtuu ja mitkä tekijät vaikuttavat kotoutumisen onnistumiseen.

RESUMÉ

Pasi Saukkonen

Helsingfors är alltmer sammankopplat med den internationella migrationen. Antalet utlandsfödda bland stadens invånare har ökat kraftigt och därmed ökar även antalet barn till invandrare, det vill säga barn med utländsk härkomst som är födda i Finland. Av stadens invånare är andelen utlandsfödda redan nästan femton procent. På grund av detta bör invandrarnas och deras barns integration följas upp noggrannare, det vill säga på vilka sätt de lyckas hitta sin plats i sin nya hemstad.

I denna undersökning har målet varit att utreda integrationens delområden: sysselsättning, inkomster och boendesituation, och särskilt gällande utlandsfödda med utländsk härkomst, alltså invandrare. Uppgifterna baseras på städerna Helsingfors, Esbos och Vandas samt Nylands förbunds begäran om upplysningar av Statistikcentralen. Som en följd av denna framkom registerbaserad statistik över utlandsföddas huvudsakliga sysselsättning, statsskattepliktiga inkomster samt bostäders besittningsform och hushållens storlek. Som jämförelsegrupp har Helsingfors invånare med finländsk bakgrund använts. Granskningen gäller 2014.

Invandrarna är en mycket heterogen grupp, och levnadsförhållandena skiljer sig markant mellan de utlandsfödda med utländsk bakgrund inom alla de undersökta delområdena. Skillnaderna mellan grupperna baserat på ursprungsland återspeglas bland annat i orsakerna till flytten till Finland samt i personernas utbildningsnivåer. Även bland könen är skillnaderna stora, särskilt bland grupper som kommit från länder utanför västländerna.

I Helsingfors finns det ett stort antal framgångsrika invandrare som ger staden mer livskraft samt nödvändiga skatteinkomster som upprätthåller den offentliga sektorn. Många har dock svårigheter att hitta sin egen plats, och för grupper från vissa länder har integrationen inom dessa strukturella delområden inom integrationen visat sig vara problematisk. Sysselsättningsgraden är märkbart lägre och arbetslöshetsgraden högre än för ursprungsbefolkningen, särskilt gällande invandrare från länder varifrån många flyktingar och asylsökande har kommit.

Den svaga sysselsättningsgraden visar sig även i de skattepliktiga inkomsterna, som för invandrarna i medeltal är lägre än för Helsingfors finländska befolkning. Skillnaden består dock även när endast arbetande personer granskas, vilket innebär att invandrare oftare arbetar i sektorer med lägre utbildnings- och lönenivåer. Andra undersökningar inom området visar även att personer som flyttat till Finland oftare än den inhemska befolkningen har deltidsarbete och visstidsanställningar.

Invandrarna i Helsingfors bor även oftare än den inhemska befolkningen i hyresbostäder, särskilt i arava- eller räntestödshyresbostäder. Den senaste nämnda besittningsformen för bostäder visade sig vara mycket vanlig bland stadens invånare med somalisk bakgrund samt bland personer som kommit till exempel från Irak eller Afghanistan. Särskilt de med somalisk bakgrund har jämfört med finländarna mycket stora hushåll, fler än fem personer.

Integrationen går framåt i takt med vistelsetiden i landet: sysselsättningsgraden, inkomstnivån och möjligheterna att bo i egen bostad ökar. Av de stora invandrargrupperna har särskilt de med somalisk bakgrund en positiv utveckling på arbetsmarknaden. Resultaten av undersökningen visar ändå att staden har anledning att arbeta för att med ändamålsenliga medel hjälpa Helsingforsbor som flyttat till Finland att hitta sin plats i samhället. I detta arbete krävs mer information om vad som händer i invandrarnas integrationsprocess och vilka faktorer som påverkar en lyckad integration.

SUMMARY

Pasi Saukkonen

Helsinki is increasingly strongly connected to international migration. The number of city residents born abroad has increased heavily, and the number of children born to immigrants, or the number of people born in Finland with a foreign background, is also growing. People with a foreign background now constitute almost 15 per cent of the city residents. For this reason, more attention should be paid to the integration of immigrants and their children, looking at how they manage to find their place in their new home city.

The areas of integration surveyed in this study were employment, income and housing, with a focus on people with a foreign background born abroad, or immigrants. The information is based on a request for information made to Statistics Finland by the cities of Helsinki, Espoo and Vantaa as well as the Helsinki-Uusimaa Regional Council, which resulted in register-based statistical information on the main occupation, taxable income, type of ownership of dwelling and size of household-dwelling unit of people with a foreign background. This information was compared to that of Helsinki residents with a Finnish background. The target year of the survey was 2014.

Immigrants are a highly heterogeneous group, and the living conditions of people with a foreign background born abroad vary greatly in all the areas of integration surveyed. Differences by country background reflect differences in, for example, the reasons for moving to Finland and the educational level of the immigrants. Gender differences are also significant in part, especially within groups of people coming from outside the Western world.

There are many immigrants in Helsinki who have succeeded in their lives and are strengthening the city's vitality and generating tax revenue necessary for maintaining public services. However, many people have trouble finding their place in society, and integration has proven problematic in these areas of structural integration for certain country background groups. The employment rate is significantly lower and the unemployment rate higher than those of the native population, particularly for immigrants who have come from countries that are the origin of a large number of refugees and asylum seekers.

The poor employment situation is also reflected in the average taxable income, which is lower for immigrants than for Helsinki residents with a Finnish background. However, the difference can also be seen when looking at employed people only, which reflects the fact that immigrants are often employed in fields with a lower educational and income level. Other studies conducted in Finland on the subject also indicate that part-time and fixed-term jobs are more common among immigrants than among the native population.

In Helsinki, immigrants live in rental dwellings more often than the native population does, particularly in state-subsidised (Arava) and interest-subsidy rental dwellings. The latter type of ownership of dwelling was highly common among Helsinki residents with a Somali, Iraqi or Afghan background, for example. Large household-dwelling units consisting of more than five people are more common among people with a Somali background, in particular, than among people with a Finnish background.

Integration is improved the longer the immigrants stay in the country: their employment situation improves and their income level and opportunity to purchase a dwelling increase. Of the large background groups, the development of employment is particularly positive among people with a Somali background. Nevertheless, the results of the study show that the City of Helsinki should use all appropriate means to help people moving to Finland from abroad find their place in the city. This work also requires more information on what happens during the integration of immigrants and which factors contribute to the integration.

LÄHTEET

Busk, Helena, S. Jauhiainen, A. Kekäläinen, S. Nivalainen, T. Tähtinen (2016). Maahanmuuttajat työmarkkinoilla – tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 6/2016.

Eronen, Antti, V. Härmälä, S. Jauhiainen, H. Karikallio, R. Karinen, A. Kosunen, J.-P. Laamanen, M. Lahtinen (2014). Maahanmuuttajien työllistyminen: taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, työ ja yrittäjyys 6/2014. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Euroopan komissio (2016). Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities. A Policy Review. Bryssel: Euroopan komissio.

Euroopan muuttoliikeverkosto & Maahanmuuttovirasto (2015). Maahanmuuton tunnusluvut 2014. Helsinki: Euroopan muuttoliikeverkosto ja Maahanmuuttovirasto.

Garcés-Mascareñas, Blanca & R. Penninx (2016). Integration Processes and Policies in Europe. Contexts, Levels and Actors. IMISCOE Research Series. Heidelberg: SpringerOpen.

Heckmann, Friedrich (2005). Integration and Integration Policies. Bamberg: European Forum for Migration Studies.

Helsingin kaupunki (2013). Kaiken maailman helsinkiläiset – maahanmuuttajat, hyvinvointi ja palvelut. Maahanmuuttajien elinolojen ja palvelujen seurantaraportti. Helsinki: Helsingin kaupunki.

Helsingin kaupunki (2015). Helsingin ulkomaalaistaustainen väestö vuonna 2015. Tilastoja 2015:41. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Joronen, Tuula (2012). Maahanmuuttajien yrittäjyys Suomessa. Tutkimuksia 2012:2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Joronen, Tuula (2013). Maahanmuuttajien työllisyys, tulotaso ja omistusasuminen Helsingissä. Teoksessa: Helsingin kaupunki.

Juntto, Anneli (2005). Maahanmuuttajien asuminen – integroitumista vai segregoitumista? Teoksessa Paananen (toim.).

Larja, Liisa & H. Sutela (2015). Työllisyys. Teoksessa: Nieminen ym. (toim.).

Nieminen, Tarja, H. Sutela & U. Hannula (2015). Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Helsinki: Työterveyslaitos, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Tilastokeskus.

Martikainen, Tuomas & L. Haikkola (2010). Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Martikainen, Tuomas, P. Saukkonen & M. Säävälä (toim.) (2013). Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus.

Myrskylä, Pekka & T. Pyykkönen (2014). Suomeen muuttaneiden naisten ja miesten työmarkkinatilanne, koulutus ja poliittinen osallistuminen. Working Papers 2/2014. Helsinki: Tilastokeskus.

OECD/Euroopan unioni (2015). Indicators of Immigrant Intergration 2015: Settling In. Paris: OECD Publishing.

Paananen, Seppo (toim.) (2005). Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Helsinki: Tilastokeskus.

Pohjanpää, Kirsti, S. Paananen & M. Nieminen (2003). Maahanmuuttajien elinolot. Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa. Elinolot 2003:1. Helsinki: Tilastokeskus.

Sjöblom-Immala, Heli (2011). Maahanmuuttajien muuton suunnat Suomessa. Teoksessa: Heikkilä, Elli & Söderling, Ismo (toim.): Maassamuuton monet kasvot. 8. Muuttoliikesymposiumi 2010. Tutkimuksia A 38. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2016). Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:53. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sutela, Hanna & L. Larja (2015). Koulutus rakenne. Teoksessa Nieminen ym. (toim.).

VATT-työryhmä (2014). Maahanmuuttajien integroituminen Suomeen. VATT Analyysi 1-2014. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT.

Yijälä, Anu (2016). Toimeentulotuki – urapolun umpikuja vai ponnahduslauta taloudelliseen hyvintointiin? Pitkittäistarkastelu helsinkiläisten maahanmuuttajien tukitarpeeseen ja siitä irtautumiseen vuosina 2006–2011. Tutkimuksia 2016:2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

LIITE 1

Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueeryhmiin

Ruotsi	
Muu Länsi-Eurooppa	Alankomaat, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa, Tanska, Andorra, Färssaaret, Gibraltar, Grönlanti, Guernsey, Islanti, Jersey, Liechtenstein, Mansaari, Monaco, Norja, San Marino, Sveitsi, Vatikaani, Entinen Itä-Saksa
Venäjä ja entisen Neuvostoliiton alueella syntyneet ja NL:n hajoamisen jälkeisissä maissa syntyneet (pl. Baltian maat)	Venäjä, Entinen Neuvostoliitto, Ukraina, Valko-Venäjä, Armenia, Azerbaidzan, Georgia, Kazakstan, Kirgisia, Tadzikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Moldova
Viro	
Muut EU2004 maat (Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyneet valtiot)	Kypros ja Malta, Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tsekki, Ent. Tsekkoslovakia, Unkari, Bulgaria, Romania ja Kroatia
Muut Itä-Euroopan maat	Albania, Entinen Jugoslavia, Bosnia ja Hertsegovina, Entinen Serbia ja Montenegro, Makedonia, Montenegro, Serbia
Pohjois-Afrikka	Algeria, Egypti, Libya, Marokko, Mauritania, Tunisia
Somalia	
Muu Afrikka	Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Djibouti, Eritrea, Ent. Sudan, Etelä-Afrikka, Etelä-Sudan, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Kap Verde, Kenia, Keski-Afrikan tasavalta, Komorit, Kongo, Kongon demokraattinen tasavalta, Lesotho, Liberia, Länsi-Sahara, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritius, Mayotte, Mosambik, Namibia, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Päiväntasaajan Guinea, Ruanda, Saint Helena, Sambia, Sao Tomé ja Príncipe, Senegal, Seychellit, Sierra Leone, Sudan, Swazimaa, Tansania, Togo, Tsad, Uganda, Zimbabwe
Turkki	
Irak	
Iran	
Muut Etu-Aasian maat	Arabiemiirikunnat, Bahrain, Israel, Jemen, Entinen Jemenin arabitasavalta, Entinen Jemenin demokraattinen tasavalta, Jordania, Kuwait, Libanon, Oman, Palestiina, Qatar, Saudi-Arabia, Syyria
Intia	
Afganistan	
Muut Etelä-Aasian maat	Pakistan, Bangladesh, Nepal, Bhutan, Srilanka, Malediivit
Kiina	
Vietnam	
Thaimaa	
Muu Kauko-Itä	Brunei, Filippiinit, Indonesia, Itä-Timor, Japani, Kambodza, Hong Kong, Macao, Korean demokraattinen tasavalta (Pohjois-Korea), Korean tasavalta (Etelä-Korea), Laos, Malesia, Mongolia, Myanmar, Singapore, Taiwan
Pohjois-Amerikka	Yhdysvallat, Kanada, Australia, Uusi-Seelanti
Latinalainen Amerikka ja Karibia	Anguilla, Antigua ja Barbuda, Argentiina, Aruba, Bahama, Barbados, Belize, Bermuda, Bolivia, Bonaire Saint Eustatius ja Saba, Brasilia, Brittiläiset Neitsytsaaret, Caymansaaret, Chile, Costa Rica, Curacao, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, El Salvador, Entinen Alankomaiden Antillit, Falklandinsaaret, Grenada, Guadeloupe, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaika, Kolumbia, Kuuba, Martinique, Meksiko, Montserrat, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Puerto Rico, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint-Pierre ja Miquelon, Saint Vincent ja Grenadiinit, Sint Maarten, Suriname, Trinidad ja Tobago, Turks- ja Caicossaaret, Uruguay, Venezuela
Muu	Muut maat, tuntematon, ei vielä selvitetty.

Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueryhmiin

Ruotsi	Ruotsi
Venäjä ja entisen Neuvostoliiton alueella syntyneet ja NL:n hajoamisen jälkeisissä maissa syntyneet (pl. Baltian maat)	Alankomaat, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa, Tanska, Andorra, Färssaaret, Gibraltar, Grönlanti, Guernsey, Islanti, Jersey, Liechtenstein, Mansaari, Monaco, Norja, San Marino, Sveitsi, Vatikaani, Entinen Itä-Saksa
Venäjä ja entisen Neuvostoliiton alueella syntyneet ja NL:n hajoamisen jälkeisissä maissa syntyneet (pl. Baltian maat)	Venäjä, Entinen Neuvostoliitto, Ukraina, Valko-Venäjä, Armenia, Azerbaidzan, Georgia, Kazakstan, Kirgisia, Tadzikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Moldova
Viro	Viro
Somalia	Somalia
Muut Itä-Euroopan maat	Albania, Entinen Jugoslavia, Bosnia ja Hertsegovina, Entinen Serbia ja Montenegro, Makedonia, Montenegro, Serbia
Pohjois-Afrikka	Algeria, Egypti, Libya, Marokko, Mauritania, Tunisia
Somalia	
Muu Eurooppa sekä Amerikat	Alankomaat, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa, Tanska, Andorra, Färssaaret, Gibraltar, Grönlanti, Guernsey, Islanti, Jersey, Liechtenstein, Mansaari, Monaco, Norja, San Marino, Sveitsi, Vatikaani, Entinen Itä-Saksa, Kypros ja Malta, Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tsekki, Ent. Tšekkoslovakia, Unkari, Bulgaria, Romania ja Kroatia, Albania, Ent. Jugoslavia, Bosnia ja Hertsegovina, Ent. Serbia ja Montenegro, Makedonia, Montenegro, Serbia, Yhdysvallat ja Kanada, Anguilla, Antigua ja Barbuda, Argentiina, Aruba, Bahama, Barbados, Belize, Bermuda, Bolivia, Bonaire Saint Eustatius ja Saba, Brasilia, Brittiläiset Neitsytsaaret, Caymansaaret, Chile, Costa Rica, Curacao, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, El Salvador, Ent. Alankomaiden Antillit, Falklandinsaaret, Grenada, Guadeloupe, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaika, Kolumbia, Kuuba, Martinique, Meksiko, Montserrat, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Puerto Rico, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint-Pierre ja Miquelon, Saint Vincent ja Grenadiinit, Sint Maarten, Suriname, Trinidad ja Tobago, Turks- ja Caicossaaret, Uruguay, Venezuela, Australia, Uusi-Seelanti
Muu Afrikka	Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Djibouti, Eritrea, Ent. Sudan, Etelä-Afrikka, Etelä-Sudan, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Kap Verde, Kenia, Keski-Afrikan tasavalta, Komorit, Kongo, Kongon demokraattinen tasavalta, Lesotho, Liberia, Länsi-Sahara, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritius, Mayotte, Mosambik, Namibia, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Päiväntasaajan Guinea, Ruanda, Saint Helena, Sambia, Sao Tomé ja Príncipe, Senegal, Seychellit, Sierra Leone, Sudan, Swazimaa, Tansania, Togo, Tsad, Uganda, Zimbabwe, Algeria, Egypti, Libya, Marokko, Mauritania, Tunisia
Aasia ja muu tai tuntematon	Turkki, Irak, Iran, Arabiemiirikunnat, Bahrain, Israel, Jemen, Entinen Jemenin arabitasavalta, Entinen Jemenin demokraattinen tasavalta, Jordania, Kuwait, Libanon, Oman, Palestiina, Qatar, Saudi-Arabia, Syyria, Intia, Afganistan, Pakistan, Bangladesh, Nepal, Bhutan, Srilanka, Malediivit, Kiina, Vietnam, Thaimaa, Brunei, Filippiinit, Indonesia, Itä-Timor, Japani, Kambojza, Hong Kong, Macao, Korean demokraattinen tasavalta (Pohjois-Korea), Korean tasavalta (Etelä-Korea), Laos, Malesia, Mongolia, Myanmar, Singapore, Taiwan, muut maat, tuntematon, ei vielä selvitetty.

LIITE 3

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. A: sukupuoli, ikäjakauma taustamaan tai -alueen mukaan. *Lähde: Tilastokeskus*

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailla syntyneitä Helsingissä 2014	Sukupuoli		Ikäryhmät				
		Miehiä	Naisia	0–14	15–19	20–29	30–64	65–
Ruotsi	690	431	259	17	13	132	396	132
Muu Länsi-Eurooppa	6 483	4 401	2 082	164	59	1 327	4 467	466
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	15 364	5 895	9 469	737	466	2 860	9 430	1 871
Viro	11 152	5 143	6 009	1 060	415	2 085	7 298	294
Muut EU2004 maat	2 720	1 266	1 454	124	51	668	1 721	156
Muut Itä-Euroopan maat	1 440	812	628	44	47	351	946	52
Pohjois-Afrikka	1 679	1 279	400	48	10	199	1 362	60
Somalia	4 564	2 397	2 167	523	345	1 281	2 293	122
Muu Afrikka	4 242	2 705	1 537	260	112	914	2 915	41
Turkki	1 526	1 055	471	56	45	328	1 073	24
Irak	2 543	1 642	901	238	97	756	1 389	63
Iran	1 090	635	455	37	37	245	744	27
Muut Etu-Aasian maat	882	605	277	80	22	180	565	35
Intia	1 594	1 014	580	166	16	265	1 108	39
Afganistan	1 070	565	505	106	104	388	431	41
Muut Etelä-Aasian maat	2 649	1 765	884	185	97	831	1 500	36
Kiina	2 527	1 126	1 401	94	45	844	1 508	36
Vietnam	1 361	584	777	42	49	531	694	45
Thaimaa	1 081	192	889	57	57	163	791	13
Muu Kauko-Itä	1 957	747	1 210	122	50	388	1 327	70
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 584	2 773	1 811	164	84	973	3 013	350
Yhteensä	71 198	37 032	34 166	4 324	2 221	15 709	44 971	3 973

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. B: maassaoloaika taustamaan tai -alueen mukaan

Lähde: Tilastokeskus

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailla syntyneitä Helsingissä 2014	Maassaoloaika, vuotta				
		0	1–5	6–10	11–15	Yli 15 tuntematon
Ruotsi	690	74	212	106	59	239
Muu Länsi-Eurooppa	6 483	760	1 999	1 716	668	1 340
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	15 364	500	3 199	2 636	2 085	6 944
Viro	11 152	855	4 993	2 212	706	2 386
Muut EU2004 maat	2 720	257	926	610	264	663
Muut Itä-Euroopan maat	1 440	71	274	227	255	613
Pohjois-Afrikka	1 679	90	432	312	205	640
Somalia	4 564	165	1 190	968	448	1 793
Muu Afrikka	4 242	295	1 230	1 329	438	950
Turkki	1 526	71	371	338	224	522
Irak	2 543	164	1 104	399	309	567
Iran	1 090	56	285	212	185	352
Muut Etu-Aasian maat	882	122	269	141	84	266
Intia	1 594	192	603	516	96	187
Afganistan	1 070	42	318	348	298	64
Muut Etelä-Aasian maat	2 649	246	1 084	673	234	412
Kiina	2 527	213	953	659	209	493
Vietnam	1 361	113	432	189	64	563
Thaimaa	1 081	53	330	297	166	235
Muu Kauko-Itä	1 957	218	698	433	171	437
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 584	798	1 535	860	388	1 003
Yhteensä	71 198	5 355	22 437	15 181	7 556	20669

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. C: koulutus taustamaan tai -alueen mukaan.

Lähde: Tilastokeskus

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailla syntyneitä Helsingissä 2014	Koulutus			
		Ylempi korkea-aste	Alempi korkea-aste	Keskiaste	Tuntematon koulutus
Ruotsi	690	90	103	98	399
Muu Länsi-Eurooppa	6 483	1 078	716	650	4 039
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	15 364	2 643	2 373	4 135	6 213
Viro	11 152	451	788	2 511	7 402
Muut EU2004 maat	2 720	484	325	409	1 502
Muut Itä-Euroopan maat	1 440	95	158	441	746
Pohjois-Afrikka	1 679	114	211	438	916
Somalia	4 564	61	174	800	3 529
Muu Afrikka	4 242	398	655	913	2 276
Turkki	1 526	72	80	281	1 093
Irak	2 543	69	196	452	1 826
Iran	1 090	100	110	344	536
Muut Etu-Aasian maat	882	64	81	167	570
Intia	1 594	144	85	87	1 278
Afganistan	1 070	34	60	259	717
Muut Etelä-Aasian maat	2 649	249	267	299	1 834
Kiina	2 527	468	346	216	1 497
Vietnam	1 361	45	194	298	824
Thaimaa	1 081	29	77	158	817
Muu Kauko-Itä	1 957	146	196	212	1 403
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 584	619	487	558	2 920
Yhteensä	71 198	7 453	7 682	13 726	42 337

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

LIITE 4

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. A: pääasiallinen toiminta taustamaan tai -alueen mukaan. *Lähde: Tilastokeskus*

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailla syntyneitä Helsingissä 2014	Pääasiallinen toiminta					
		Työllinen palkan-saaja	Työllinen yrittäjä	Työtön	Opiskelija, koululainen	Eläkeläinen	Muu
Ruotsi	690	299	52	37	59	124	119
Muu Länsi-Eurooppa	6 483	2 830	392	442	502	451	1 866
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	15 364	5 805	668	2 579	2 008	2 090	2 214
Viro	11 152	5 748	453	1 194	1 761	394	1 602
Muut EU2004 maat	2 720	1 179	123	271	323	167	657
Muut Itä-Euroopan maat	1 440	651	71	219	162	105	232
Pohjois-Afrikka	1 679	547	70	407	182	132	341
Somalia	4 564	881	17	1 072	1 141	196	1 257
Muu Afrikka	4 242	1 797	94	737	704	65	845
Turkki	1 526	490	157	310	179	63	327
Irak	2 543	389	75	714	567	172	626
Iran	1 090	347	53	238	168	66	218
Muut Etu-Aasian maat	882	196	38	200	145	67	236
Intia	1 594	508	59	112	251	36	628
Afganistan	1 070	248	11	249	312	67	183
Muut Etelä-Aasian maat	2 649	1 228	134	396	448	53	390
Kiina	2 527	911	180	184	474	46	732
Vietnam	1 361	504	93	195	288	83	198
Thaimaa	1 081	414	73	164	148	23	259
Muu Kauko-Itä	1 957	865	66	167	286	71	502
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 584	1 844	194	550	573	336	1 087
Yhteensä	71 198	27 681	3 073	10 437	10 681	4 807	14 519

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. B: tulojakauma taustamaan tai -alueen mukaan. *Lähde: Tilastokeskus*

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailla syntyneitä Helsingissä 2014	Tulot				
		1. kvartiili	2. kvartiili	3. kvartiili	4. kvartiili	Ei valtionveronalaisia tuloja
Ruotsi	690	147	105	125	201	112
Muu Länsi-Eurooppa	6 483	1 267	848	882	1 537	1 949
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	15 364	6 090	2 371	2 565	1 918	2 420
Viro	11 152	2 507	2 260	2 599	1 462	2 324
Muut EU2004 maat	2 720	715	400	430	458	717
Muut Itä-Euroopan maat	1 440	514	250	286	205	185
Pohjois-Afrikka	1 679	696	286	223	195	279
Somalia	4 564	2 335	548	331	156	1 194
Muu Afrikka	4 242	1 417	884	673	346	922
Turkki	1 526	654	245	184	146	297
Irak	2 543	1 530	237	111	73	592
Iran	1 090	514	161	134	85	196
Muut Etu-Aasian maat	882	356	86	82	74	284
Intia	1 594	275	142	148	254	775
Afganistan	1 070	631	115	88	37	199
Muut Etelä-Aasian maat	2 649	920	624	440	174	491
Kiina	2 527	732	376	300	239	880
Vietnam	1 361	598	228	169	101	265
Thaimaa	1 081	388	259	152	32	250
Muu Kauko-Itä	1 957	506	375	323	163	590
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 584	1 398	726	628	676	1 156
Yhteensä	71 198	24 190	11 526	10 873	8 532	16 077

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

LIITE 5

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. A: asunnon hallintorakenne taustamaan tai -alueen mukaan. Lähde: Tilastokeskus

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailta syntyneitä Helsingin asuntoväestössä 2014	Asunnon hallintaperuste				
		Omistus-asunto	Arava-tai korko-tuki-vuokra-asunto	Muu vuokra-asunto	Asumisoikeus-asunto	Muu tai tuntematon
Ruotsi	625	289	105	197	8	26
Muu Länsi-Eurooppa	5 366	2 167	865	2 021	89	224
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	14 371	3 679	5 777	3 993	550	372
Viro	10 103	1 255	4 302	3 975	244	327
Muut EU2004 maat	2 328	720	573	895	56	84
Muut Itä-Euroopan maat	1 318	299	596	389	6	28
Pohjois-Afrikka	1 491	243	769	423	34	22
Muu Afrikka	7 545	469	4 886	1 981	46	163
Turkki	1 365	263	614	425	28	35
Irak	2 267	156	883	1 117	29	82
Iran	971	196	354	382	8	31
Muut Etu-Aasian maat	759	124	307	289	20	19
Intia	1 235	348	258	572	15	42
Afganistan	1 005	106	421	417	16	45
Muut Etelä-Aasian maat	2 417	476	1 291	564	40	46
Kiina	2 268	768	785	618	42	55
Vietnam	1 263	277	641	293	25	27
Thaimaa	1 007	340	311	284	34	38
Muu Kauko-Itä	1 784	568	396	703	22	95
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 089	1 313	957	1 609	64	146
Taustamaat yhteensä	63 577	14 056	25 091	21 147	1 376	1 907

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

Maahanmuuttajat Helsingissä 2014. B: asutokunnan koko taustamaan tai -alueen mukaan. *Lähde: Tilastokeskus*

Taustamaa tai -alue	Ulkomaalaistaustaisia ulkomailla syntyneitä Helsingin asuntoväestössä 2014	Asutokunnan koko, henkilöä						
		1	2	3	4	5	6	Yli 6
Ruotsi	625	140	253	104	88	32	5	3
Muu Länsi-Eurooppa	5 366	1 013	1 982	994	890	293	103	91
Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	14 371	3 203	4 805	3 173	2 012	735	258	185
Viro	10 103	1 707	2 969	2 509	1 793	670	287	168
Muut EU2004 maat	2 328	373	776	468	457	122	61	71
Muut Itä-Euroopan maat	1 318	140	320	279	287	153	92	47
Pohjois-Afrikka	1 491	286	379	249	276	171	80	50
Muu Afrikka	7 545	1 115	1 358	1 214	1 166	844	578	1 270
Turkki	1 365	171	314	267	261	185	98	69
Irak	2 267	608	354	322	380	326	165	112
Iran	971	243	286	210	149	57	15	11
Muut Etu-Aasian maat	759	169	153	136	126	81	45	49
Intia	1 235	115	284	303	261	136	56	80
Afganistan	1 005	103	184	167	165	192	73	121
Muut Etelä-Aasian maat	2 417	148	403	543	608	347	161	207
Kiina	2 268	209	598	618	415	220	97	111
Vietnam	1 263	115	309	315	269	116	77	62
Thaimaa	1 007	83	375	296	157	57	33	6
Muu Kauko-Itä	1 784	174	496	457	402	134	63	58
Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu	4 089	667	1 471	872	620	248	91	120
Taustamaat yhteensä	63 577	10 782	18 069	13 496	10 782	5 119	2 438	2 891

Luokkaan "Muut EU2004 maat" kuuluvat Euroopan unioniin vuonna 2004 liittyvät valtiot (pl. Viro).

Luokkaan "Pohjois- ja Etelä-Amerikka, muu" sisältyvät myös ne, joilla taustamaa oli Australia tai Uusi-Seelanti, sekä ne, joilla taustamaa oli tuntematon.

Tekijä(t) Saukkonen, Pasi		
Nimike Maahanmuuttajien kotoutuminen Helsingissä Työllisyys, tulot ja asuminen		
Julkaisija (virasto tai laitos) Helsingin kaupungin tietokeskus	Julkaisu-aika 2016	Sivumäärä, liitteet 57
Sarjan nimike Tutkimuskatsauksia - Helsingin kaupungin tietokeskus		Osanumero 2016:12
ISSN(painettu) 1455-7266 ISBN(painettu) 978-952-331-201-2 ISSN(verkossa) 1796-7236 ISBN(verkossa) 978-952-331-202-9	Kieli fin, swe, eng	
Tiivistelmä <p>Helsinki on kytkeytynyt entistä vahvemmin kansainväliseen muuttoliikkeeseen. Ulkomailla syntyneiden kaupungin asukkaiden määrä on noussut voimakkaasti, ja maahanmuuttajien lasten eli Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrä kasvaa niin ikään. Ulkomaalaistaustaisten osuus kaupungin väestöstä on jo lähes viisitoista prosenttia. Tästä syystä kannattaa seurata entistä tarkemmin maahanmuuttajien ja heidän lastensa kotoutumista eli sitä, kuinka he onnistuvat löytämään paikkansa uudessa kotikaupungissaan. Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena on ollut kotoutumisen osa-alueista työllisyys, tulot ja asuminen, ja etenkin ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset eli maahanmuuttajat. Tiedot perustuvat Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan liiton Tilastokeskukselle tekemään tietopyyntöön, jonka seurauksena saatiin rekisteripohjaista tilastotietoa ulkomaalaistaustaisten pääasiallisesta toiminnasta, valtionveronalaisista tuloista sekä asumisen hallintaperusteesta ja asutokunnan koosta. Vertailukohteena ovat olleet Helsingin suomalaistaustaiset henkilöt. Tarkastelun kohdevuosi on vuosi 2014.</p> <p>Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, ja elinolosuhteet vaihtelevat ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa erittäin paljon kaikilla tarkastelluilla osa-alueilla. Taustamaaryhmien väliset erot heijastavat eroja esimerkiksi Suomeen muuton perusteissa sekä muuttajien koulutustasossa. Myös sukupuolten välillä on etenkin länsimaiden ulkopuolelta tulevissa maaryhmissä paikoin suuria eroja.</p> <p>Helsingissä on paljon elämässään menestyneitä maahanmuuttajia, jotka tuovat kaupunkiin lisää elinvoimaa sekä julkisten palvelujen ylläpitämiseen tarvittavia verotuloja. Monilla on kuitenkin vaikeuksia oman paikkansa löytämisessä, ja joissain taustamaaryhmissä kotoutuminen näillä rakenteellisen integraation osa-alueilla on osoittautunut ongelmalliseksi. Työllisyysaste on selvästi alempi ja työttömyysaste korkeampi kuin kantaväestöön kuuluvilla etenkin silloin, kun maahanmuuttajat ovat tulleet maista, joista on tullut paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita.</p> <p>Heikko työllisyystilanne heijastuu myös veronalaisiin tuloihin, jotka ovat maahanmuuttajilla keskimäärin alemmat kuin Helsingin suomalaistaustaisilla. Ero säilyy kuitenkin myös silloin, kun tarkastellaan pelkästään työllisiä henkilöitä, mikä kertoo maahanmuuttajien sijoittumisesta usein alemman koulutus- ja palkkatason aloille. Muiden aiheesta tehtyjen tutkimusten perusteella Suomeen muuttaneet sijoittuvat myös kantaväestöä useammin osa-aikaiseen työhön ja määräaikaisiin työsuhteisiin.</p> <p>Helsingin maahanmuuttajat asuvat myös kantaväestöä enemmän vuokralla, etenkin arava- tai korkotukivuokra-asunnoissa. Viimeksi mainittu asumisen hallintaperuste oli erittäin yleinen kaupungin somalialaistaustaisilla sekä niillä, joilla taustamaa oli esimerkiksi Irak tai Afganistan. Varsinkin somalialaistaustaisilla on myös suomalaistaustaisiin verrattuna paljon suuria, yli viiden hengen asutokuntia.</p> <p>Kotoutuminen edistyy maassaoloajan myötä: työllisyys paranee, tulotaso nousee ja mahdollisuudet siirtyä omistusasumiseen kasvavat. Suurista taustaryhmistä myönteistä kehitystä työllisyydessä on erityisesti somalialaistaustaisilla. Tutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin, että kaupungin on syytä pyrkiä vaikuttamaan Suomeen muuttavien helsinkiläisten oman paikkansa löytämiseen tarkoituksenmukaisin keinoin. Tähän työhön tarvitaan myös lisää tietoa siitä, mitä maahanmuuttajien kotoutumisessa tapahtuu ja mitkä tekijät vaikuttavat kotoutumisen onnistumiseen.</p>		
Asiasanat asuminen, kotoutuminen, maahanmuutto, siirtolaisuus, tulot, työllisyys		
Hinta hinnaston mukaan	Jakelu puh. 09 310 36293	
Myynti Tietokeskuksen kirjasto, Siltasaarenkatu 18–20 A, 00099 Helsingin kaupunki, puh. 09 310 36377		

MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN HELSINGISSÄ

Työllisyys, tulot ja asuminen

Helsinki on kytkeytynyt entistä vahvemmin kansainväliseen muuttoliikkeeseen, ja ulkomaalaistaustaisten kotoutuminen on nykyään kaupungin kehityksen kannalta tärkeä kysymys. Ulkomaalaistaustaiset jakautuvat ulkomailla syntyneisiin varsinaisiin maahanmuuttajiin sekä Suomessa syntyneiden toiseen sukupolveen.

Tässä julkaisussa tarkastellaan maahanmuuttajien työllistymistä ja tulotasoa sekä asumisolosuhteita vuonna 2014. Tiedot perustuvat Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan liiton Tilastokeskukselle tekemään tietopyyntöön. Sen seurauksena saatiin rekisteripohjaista tilastotietoa ulkomaalaistaustaisten pääasiallisesta toiminnasta, valtionveronalaisista tuloista sekä asumisen hallintaperusteesta ja asuntokunnan koosta.

Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, ja elinolot vaihtelevat ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa erittäin paljon. Raportissa kotoutumisen edistymistä tarkastellaan ennen muuta maahanmuuttajien taustamaiden mukaisesti, mutta analyysissä huomioidaan myös esimerkiksi heidän ikänsä, sukupuolensa sekä maassaoloaikansa.

Julkaisutilaukset

p. 09 310 36293

Internet

www.hel.fi/tietokeskus